

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

**SISTEMUL NAȚIONAL DE
BIBLIOTECI
DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Studiu statistic 2017-2018

**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova
Chișinău • 2019**

CZU 027(478)(083.41)

S 61

Director general: Elena Pintilei

Responsabil de ediție: Vera Osoianu

Echipa de cercetători-autori: Valentina Popa, Vera Osoianu, Ecaterina Dmitric, Ludmila Corghenci, Margareta Cebotari, Lilia Povestca

Consilier editorial: Tatiana Bahmuteanu

Coperta: Cristina Ceoinac

Procesare computerizată: Diana Odobescu

Discutat și aprobat spre editare în cadrul ședinței din 18 octombrie 2019 a Consiliului redacțional (proces-verbal nr. 5).

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova : Studiu statistic 2017-2018 / Bibl. Naț. a Rep. Moldova ; echipa de cercet.-aut.: Valentina Popa [et al.] ; dir. gen.: Elena Pintilei. – Chișinău : BNRM, 2019 (Centrul editorial-poligrafic) – 59 p. : fig. color, tab.

Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 50 ex.

ISBN 978-9975-3361-6-1.

027(478)(083.41)

S 61

SUMAR

Lista abrevierilor	4
Vera OSOIANU. Statistica de bibliotecă: a observa, a înțelege, a îmbunătăți activitatea.	5
Vera OSOIANU. Analiza situației statistice a Sistemului Național de Biblioteci în perioada 2017-2018.....	7
Valentina POPA. Dezvoltarea și prelucrarea resurselor informaționale. Dinamica achizițiilor în anii 2017-2018.....	12
Margareta CEBOTARI. Corelația utilizatori – intrări – împrumuturi: indicatori statistici și relaționali.	18
Ecaterina DMITRIC. Serviciile de bibliotecă – componenta de bază a activității bibliotecii.	28
Lilia POVESTCA. Tehnologiile informaționale în activitatea bibliotecii.	36
Ludmila CORGHENCI. Personalul de bibliotecă – avantajul competitiv al acesteia.	43
Valentina POPA. Indicatori statistici și de performanță (relaționali) ai Sistemului Național de Biblioteci în anii 2017-2018.....	49

LISTA ABREVIERILOR

BNRM	Biblioteca Națională a Republicii Moldova
BPT	Biblioteci Publice Teritoriale
IFLA	International Federation of Library Associations (Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci)
RM	Republica Moldova
SNB	Sistemul Național de Biblioteci
TIC	Tehnologii de Informare și Comunicare
U.M.	Unități materiale
UNESCO	The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură)

Statistica de bibliotecă: a observa, a înțelege, a îmbunătăți activitatea

Vera OSOIANU

Datele statistice specifice domeniului biblioteconomie și știința informării reprezintă o bază solidă pentru înțelegerea evoluției într-o perspectivă bazată pe fapte reale. Pe această bază pot fi fundamentate discuții, dezbateri, trasate priorități și strategii, campanii de advocacy și promovare a imaginii, negocia bugetul și demonstra necesarul de resurse.

Statisticile oficiale sunt foarte importante pentru analiza și luarea deciziilor întemeiate pe fapte, elaborarea de politici bazate pe date clare și solide, funcționarea instituțiilor, evaluarea performanțelor. Acestea au un rol aparte în asigurarea transparenței, monitorizarea impactului, demonstrarea valorii.

Statistica constituie un puternic instrument de cunoaștere a lumii înconjurătoare. Marea majoritate a disciplinelor împrumută de la statistică modelele și procedeele acesteia și bibliotecile nu constituie o excepție. Statistica de bibliotecă are menirea de a scoate în evidență natura multidimensională a serviciilor de bibliotecă și impactul instituției bibliotecare asupra societății. Pentru ca biblioteca să se dezvolte în corespundere cu tendințele moderne, informația despre funcționarea ei, atât cea statistică, cât și cea factologică trebuie să fie actualizată permanent și larg accesibilă atât decidenților politici, organelor finanțatoare, cât și maselor largi de utilizatori reali și potențiali.

Turbulențele și crizele financiare din ultimii ani au sporit importanța statisticii de bibliotecă și a indicatorilor de performanță, folosiți tot mai insistent în demersul managerial. A crescut importanța acestora atât pentru managementul și funcționarea cu succes a bibliotecii, cât și pentru demonstrarea valorii bibliotecii în fața utilizatorilor, instituțiilor adiacente, organelor finanțatoare, partenerilor etc. Nu poate fi tăgăduită nici valoarea statisticii ca avocat și instrument de lobby pentru a ilustra politicianilor, factorilor de decizie financiară, partenerilor rolul bibliotecilor în promovarea accesului la moștenirea culturală și științifică; contribuția la dezvoltarea societății; sprijinul proceselor democratice;

micșorarea inegalității digitale; sprijinul în procesul de instruire pe tot parcursul vieții etc. Exploatate cu pricepere și îndemânare, datele statistice pot fi foarte convingătoare în negocierea bugetului la diferite niveluri de competență.

Statistica se impune tot mai mult ca un important și puternic instrument de management care ajută la prezentarea, compararea și analiza rezultatelor activității instituției bibliotecare. Fără datele statistice este de neconceput transparența, controlul, stabilirea necesarului de resurse, măsurarea performanțelor, monitorizarea progresului activității, constatarea stagnării, elaborarea strategiilor și, cel mai important, conceperea politicii de dezvoltare a domeniului.

Studii reprezentative realizate în lume privind nivelul de cultură identifică printre criteriile de evaluare numărul de biblioteci publice și numărul de documente deținute de acestea. Beneficiile oferite de biblioteci nu sunt imediate, acestea se conturează în timp și totuși tot mai mulți cercetători și profesioniști sunt preocupați de calcularea plusvalorii, pe care biblioteca o aduce comunității.

Promovarea bibliotecii, a resurselor și a serviciilor oferite, inclusiv prin utilizarea datelor de impact, a fost dintotdeauna partea vulnerabilă a profesioniștilor din biblioteconomie și științele informării. Studiile demonstrează că aceasta este o problemă specifică comunității bibliotecare internaționale.

Evident, era de așteptat, că va veni o vreme când această stare de lucruri se va răsfrânge asupra domeniului. În ultimii ani, poziția bibliotecii, ca serviciu public, este tot mai alarmantă și această stare ține într-o încordare permanentă lumea bibliotecară.

Conform *Legii cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017*, art. 8, Biblioteca Națională a Republicii Moldova colectează, sintetizează și valorifică datele statistice prezentate de Centrele Biblioteconomice.

În prezenta lucrare sunt reflectați indicatorii statistici și de performanță (relaționali) privind activitatea Sistemului Național de Biblioteci pe perioada 2017-2018. Studiul este destinat personalului de specialitate din biblioteci și tuturor celor interesați și implicați în activități de cercetare.

Analiza situației statistice a Sistemului Național de Biblioteci în perioada 2017-2018

Vera OSOIANU

Pilonii principali pe care se sprijină biblioteca sunt spațiile, resursele, serviciile, personalul, cu o țință bine definită: satisfacerea necesităților utilizatorilor și a populației țintă. Toate acestea împreună formează imaginea bibliotecii ca instituție prietenoasă, utilă și indispensabilă comunității.

Dezbaterile în jurul bibliotecii și a bibliotecarului, care au avut loc în majoritatea localităților din Republica Moldova în contextul implementării *Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar*, intrată în vigoare cu începere de la 1 decembrie 2018, au demonstrat că imaginea bibliotecii în comunitate este mult mai diferită de cea pe care o doresc bibliotecarii și respectiv decât cea necesară pentru a asigura rezistența în timp a bibliotecii.

Este și motivul pentru care anul 2019 a fost declarat anul promovării imaginii bibliotecii în comunitate. Această prioritate națională are menirea să dea o nouă dimensiune activităților de promovare a bibliotecii ca bază pentru știință, cultură, cunoaștere și a valorilor de bază ale democrației. La zece ani după prima campanie de promovare a imaginii, cea din anul 2009, era timpul unei contabilizări. Constatăm din start că din anul 2009 până în anul 2019 numărul bibliotecilor s-a redus cu 47 și fenomenul reducerilor este deja un minus de imagine. O scădere constatăm și în numărul bibliotecarilor, din bibliotecile publice teritoriale, de la 2504 în anul 2009 la 2386 în anul 2017, respectiv minus 118 de bibliotecari. Numărul total de personal din Sistemul Național de Biblioteci a fost în anul 2017 de 4307 cu 354 mai puțini decât în 2009 (4661). Cifrele invocate sunt un prim argument despre imaginea bibliotecii în comunitățile servite. Un calcul simplu demonstrează că bibliotecarii constituie aproximativ 0,12% din populația țării, o cifră destul de mică pentru ca bugetul central și bugetele locale să le asigure o remunerare onorabilă, dar enorm de mare dacă luăm în calcul impactul asupra dezvoltării comunităților și a persoanelor în parte pe care o are biblioteca.

Ațiunile decidenților locali au demonstrat că cele trei ipostaze ale imaginii: ideală, de oglindă și reală nu se intersectează și, practic, există separat. Or, dacă imaginea ideală este imaginea spre care tinde instituția și oglindește scopurile fundamentale ale activității, iar imaginea de oglindă – reflectă părerile bibliotecarilor despre cât de atrăgătoare este biblioteca pentru utilizatori, reputația bibliotecii, atenția de care se bucură din partea organelor de decizie și a populației; imaginea reală oglindește atitudinea adevărată a diferitor categorii de cetățeni față de bibliotecă, nivelul de corespundere a calității servirii așteptărilor acestora, înțelegerea importanței bibliotecii pentru comunitate.

Discuțiile care au implicat salarizarea bibliotecarilor scot în relief faptul că în activitățile viitoare trebuie de pus un accent mai evidențiat pe bibliotecar – ca vector al imaginii. Or, anume imaginea reală este cea care poate apropia biblioteca și bibliotecarul de comunitate.

În șirul mijloacelor de promovare a imaginii un loc tot mai distinct îl ocupă spațiul virtual.

Potrivit Barometrului Opiniei Publice (2018, mai), zilnic:

- citesc ziare 9% de respondenți,
- ascultă radioul 39%,
- privesc televizorul 77%,
- citesc cărți 10%.

Interesante datele Barometrului Opiniei Publice (2019, februarie), zilnic:

- citesc ziare 5% de respondenți,
- ascultă radioul 25%,
- privesc televizorul 74%,
- citesc cărți 6%.

În același timp, Internetul este utilizat zilnic de 55% de respondenți. Datele Barometrului Opiniei Publice 2019, publicate recent, arată niște cifre și mai mici la toate capitolele. Greu de spus ce fac persoanele chestionate în restul timpului (diferența dintre ultimii doi ani).

Bibliotecarul trebuie să fie acolo unde este utilizatorul real și potențial iar datele demonstrează că prezența în spațiul virtual este în continuă creștere. Respectiv, cel mai eficient mijloc de promovare a imaginii bibliotecii este spațiul virtual.

Conform datelor statistice din anul 2018, la nivel de sistem național de biblioteci din totalul de 2690 de biblioteci, 1566 sau 58,2% sunt conectate la Internet.

În mediul bibliotecilor publice teritoriale situația este mai bună. Din totalul de 1338 de biblioteci -1057 sau 78.99% sunt conectate la Internet. Situația relativ bună din mediul bibliotecilor publice teritoriale se datorează participării acestora în Programul Fundației Bill și Melinda Gates Biblioteci Globale, proiect finalizat la sfârșitul anului 2018.

Instrumentele promoționale, care pot fi utilizate de biblioteci pentru a-și promova serviciile și resursele, includ: medii digitale, cum ar fi site-ul bibliotecii, liste de e-mail, bloguri; pagini și conturi pe rețele sociale; materiale imprimare, cum ar fi postere, manuale; evenimente, precum tururi de orientare, ateliere de lucru; alte instrumente, cum ar fi: publicațiile bibliotecilor, concursuri, broșuri, corespondență directă, aplicații Web 2.0.

Unul din elementele esențiale ale comunicării virtuale este site-ul bibliotecii, resursă care conține toate informațiile importante și utile pentru comunitate. Un site web bun ajută la concentrarea informațiilor, serviciilor și a resurselor pe aceeași interfață, deoarece este o legătură directă între bibliotecă și utilizatorii săi și serviciile pe care încearcă să le promoveze. De asemenea, oferă un canal de comunicare cu clienții vizati.

Unele mijloace media pot fi inter-funcționale; de exemplu, instrumente tradiționale, cum ar fi pliante, broșuri și postere, pot fi folosite pentru a promova evenimente și programe, care sunt instrumente de promovare în sine. Buletinele informative pot prezenta noile evoluții, și, de asemenea, pot scoate în evidență serviciile noi. Publicul țintă poate fi direcționat ușor și eficient prin Internet. Aceste servicii sunt eficiente din punctul de vedere al costurilor, deoarece necesită investiții reduse în resurse și ajung direct la clientul vizat.

Sunt statistici care demonstrează relevanța bibliotecii în mediul virtual.

Bazat pe cifre, anul bibliologic 2018 este unul care nu se deosebește radical de dinamica în contextul general al ultimilor ani. Tabloul de ansamblu al statisticilor comparative este dominat de semnul minus.

Puținele cifre cu plus nu sunt justificate și nici nu și-au găsit oglindire asupra indicatorilor derivați.

Greu de explicat neconcordanța între indicatorii de resurse și indicatorii de impact. Dacă luăm rețeaua de biblioteci publice, deși numărul de achiziții a crescut +11 700, indicatorii de impact au scăzut în corpore: utilizatori – minus 14 600; împrumuturi – minus 714 200; intrări – minus 339 200.

Și mai confuză este situația pe segmentul tehnologiilor. La nivel național, numărul de biblioteci care dețin calculatoare s-a mărit cu 82 și respectiv 345 de calculatoare; numărul de biblioteci conectate la internet s-a mărit cu 37, iar numărul calculatoarelor cu acces la internet s-a mărit cu 330. Pe fonul acestor creșteri, total nejustificat, numărul de biblioteci care dețin site-uri a crescut doar cu 2, iar numărul de biblioteci care întrețin bloguri a scăzut cu 7; numărul de vizite virtuale a scăzut cu 784 000. Este adevărat că numărul vizitatorilor virtuali a crescut cu 125 000. Putem invoca drept scuză evidența imperfectă a indicatorilor din spectrul celor virtuali...și totuși. Cea mai plauzibilă explicație aici poate fi lipsa sau insuficiența competențelor digitale în mediul personalului de specialitate.

Cele 2690 de biblioteci, cât numără Sistemul Național de Biblioteci, administrează 145 de site-uri și bloguri. De remarcat că doar 5,5% din bibliotecile țării sunt vizibile în internet. Or, bibliotecarul trebuie să fie acolo unde este utilizatorul. Potrivit Barometrului Opiniei Publice 2019, 52% din populația țării utilizează internetul zilnic.

O situație curioasă reprezintă diferența dintre bibliotecile prezente în spațiul virtual și localitățile în ansamblu prezente acolo. 5,5% de biblioteci versus 28% localități

După 30 de ani de la apariție, WEB-ul s-a infiltrat masiv în activitatea bibliotecilor și înseamnă enorm pentru domeniul bibliotecar. Printre marile avantaje de menționat:

- Accesul deschis;
- Bibliotecile digitale;
- Conținut generat de utilizatori;
- Reafirmarea valorii bibliotecilor;
- Comunicarea.

Dinamica cifrelor dominate de reduceri lente, dar constante ar trebui să fie motiv de alarmă serioasă, pentru că o profesie nu dispare brusc. Premisele se formează în timp.

Ultimii ani și chiar decenii au însemnat pentru domeniul biblioteconomic o luptă permanentă pentru supraviețuire. Lupta continuă. Probleme: lichidări de structuri, reduceri de personal, reducerea orelor de funcționare, înlocuirea bibliotecarilor plătiți din buget cu voluntari etc.

Poate că unii ar fi tentați să spună că în era internetului o bibliotecă își pierde din relevanță, că totul este în internet, lucrul total neadevărat. În primul rând, informația de calitate, utilă pentru cercetare, nu poate fi accesată gratuit. În al doilea rând, în era post adevăr, cum este numită situația actuală, este foarte greu de ajuns la informația veridică.

Harta bibliotecilor lumii prezintă cifra de aproximativ 2,3 milioane de biblioteci și peste 1,5 milioane de bibliotecari existenți în lume la ora actuală. Și aceasta în condițiile când încă nu toate țările s-au înregistrat pe hartă și contribuie cu conținuturi proprii. Deci, biblioteca este un serviciu public foarte răspândit și prețuit în întreaga lume. În acest număr figurează și cele 2690 de biblioteci din Republica Moldova. Ele sunt acum și trebuie să rămână pe harta republicii și pe harta bibliotecilor lumii. Rezistența în timp a acestora depinde și de imaginea lor, de perceperea importanței bibliotecii în mediul populației și al decidenților.

Datele demonstrează locul nostru în contextul general a biblioteconomiei mondiale.

Dezvoltarea și prelucrarea resurselor informaționale. Dinamica achizițiilor în anii 2017-2018

Valentina POPA

Dezvoltarea colecțiilor constituie un obiectiv prioritar pentru toate tipurile de biblioteci, care au ca premisă punerea la dispoziția utilizatorilor a informațiilor pe diverse suporturi informaționale. Bibliotecile se ghidează de următoarele principii de dezvoltare a colecțiilor: actualitate, relevanță, relevanță științifică și valoare culturală, continuând să îmbunătățească relația utilizator-bibliotecar, care conduce la eficientizarea activității curente și de perspectivă.

Evoluția către Societatea Informației și Cunoașterii, creșterea cantității de informații, diversificarea suporturilor de fixare a acestora, limitările de buget determină schimbări profunde în dezvoltarea resurselor informaționale și documentare ale bibliotecii.

De modul în care se realizează dezvoltarea colecțiilor depinde de următorii factori: imaginea bibliotecii, valoarea colecțiilor și sporirea numărului de utilizatori.

La 1 ianuarie 2019, colecțiile Sistemului Național de Biblioteci constituiau 86772 325 de volume, ceea ce indică o descreștere a colecțiilor bibliotecilor cu 939 000 de unități materiale față de anul 2017. Această situație a fost determinată, în primul rând, de scăderea capacității de cumpărare ca urmare a creșterii prețurilor la producția editorială și de bugetul redus pentru achiziție, precum și de necesitatea aplicării unei practici riguroase de analiză și triere a documentelor uzate sau nesolicitate, determinată în mare parte de insuficiența spațiilor pentru amplasarea colecțiilor.

În structura colecțiilor după tipuri de documente nu au intervenit schimbări esențiale. Continuă să prevaleze cărțile și publicațiile periodice (4607280 ex. și 1101534 ex.), după care urmează documentele de muzică tipărită (228052 ex.), documentele electronice (CD, DVD) (69170 ex.), alte tipuri de documente (64034 ex.), manuscrise (6849 ex.) și brevete (1120 ex.). În descreștere sunt achizițiile documentelor audiovizuale (-804 ex) și documentelor grafice (- 75 ex.).

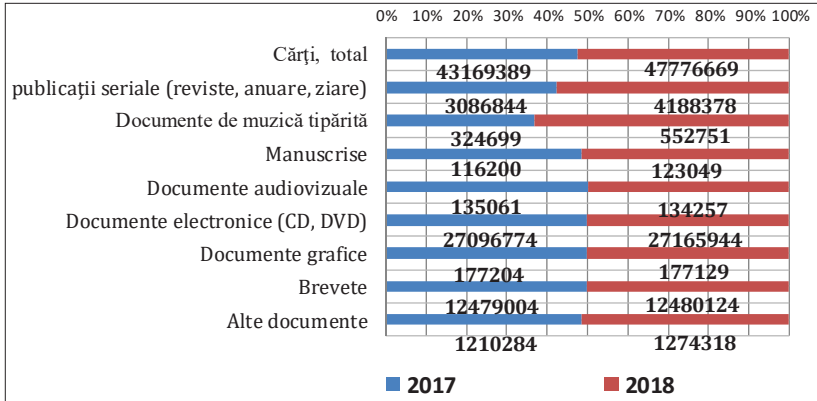

Figura 1. Structura colecțiilor după tipuri de documente

Problema bibliotecilor din Republica Moldova nu constă în numărul publicațiilor, dar în calitatea acestora, doar 22151 025 (25.5%) sunt în limba de stat. Volumul publicațiilor în limba de stat cu grafie latină crește foarte încet ceea ce constituie 40 % din colecțiile bibliotecilor.

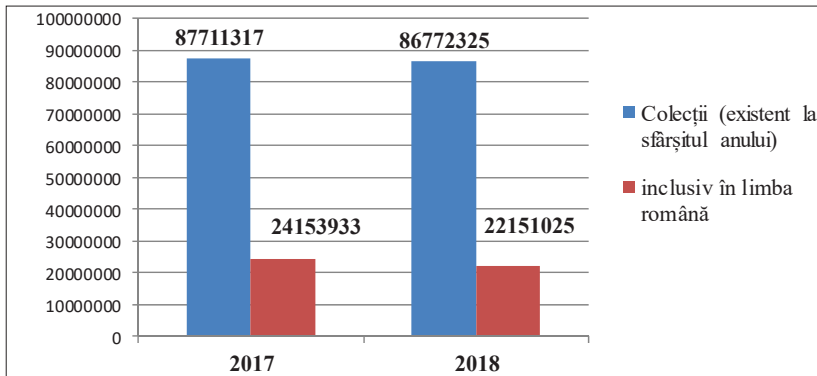

Figura 2. Total colecții inclusiv în limba de stat

Numărul de documente disponibile în bibliotecile publice teritoriale raportate la numărul de populație 2998200 de locuitori, conform recensământului din anul 2014, arată o medie de aproximativ 5,3 cărți pe cap de locuitor, indicator care se menține constant pe parcursul mai multor ani. În comparație cu instituțiile internaționale de profil care recomandă că o colecție de bază trebuie să dețină între 1,5 - 2,5 cărți

per capita, cifra indicată reprezintă o dinamică foarte bună.

Conform datelor din Figura nr. 3 descreșterea volumului de publicații se datorează, în mare parte, documentelor uzate și perimate, numărul cărora depășește numărul achizițiilor. Pe parcursul anilor 2017-2018, din colecțiile Sistemului Național de Biblioteci au fost excluse circa 536 mii de publicații.

Dacă ne referim la practicile și standardele internaționale, bibliotecile au menținut un nivel scăzut de eliminare a publicațiilor în ultimii ani.

Casarea publicațiile depășite fizic și moral trebuie să constituie o grijă aparte a managerilor bibliotecilor. O eficientizare în acest sens ar duce la îmbunătățirea calității servirii, îmbunătățirea spațiilor de depozitare, îmbunătățirea aspectului estetic al colecțiilor etc.

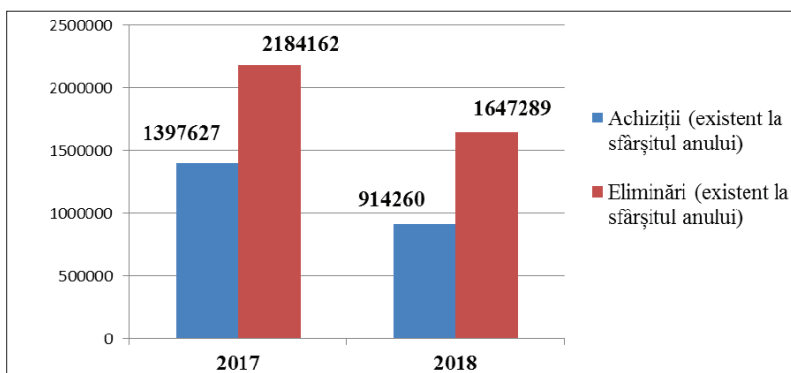

Figura 3. Total achiziții versus eliminări

În anul 2018, bibliotecile au achiziționat 914 260 de exemplare, ceea ce este cu 483 300 (65 %) de unități materiale mai puțin față de anul 2017, fapt ce indică o înjumătățire a achizițiilor. Conchidem faptul că nu sunt respectate recomandările organelor decizionale privind alocarea anuală a bugetului pentru achiziții de documente. La negocierea bugetului pentru achiziția de publicații trebuie luată ca bază formula de calcul folosită în practica bibliotecară internațională (populația totală x 0,25 x prețul mediu al unei cărți).

Cu cât este mai mare numărul achizițiilor, cu atât este mai mare rata medie de înnoire a colecției și, respectiv, cu atât este mai bună calitatea

și actualitatea colecției.

Dacă comparăm rata medie de înnoire a colecției recomandată de IFLA/UNESCO – 7-10 ani cu rata de înnoire a colecției înregistrată de bibliotecile din Republica Moldova, este nevoie de aproximativ 95 de ani (2018) pentru a înnoi colecțiile bibliotecilor, de aici și rezultă calitatea nesatisfăcătoare a colecției de documente.

Completarea și actualizarea colecțiilor în biblioteci sunt realizate și dezvoltate în raport cu nevoile de informare ale utilizatorilor prin achiziția de carte din bugetul de stat, mijloace financiare alocate de către fondatori, donații de cărți de la diferite instituții și autori de publicații, recepționări de la cititori în schimbul cărților pierdute. O sursă importantă de completare a colecțiilor din biblioteci a reprezentat schimbul de publicații atât cu instituțiile din țară, cât și cu cele de peste hotare, în baza acordurilor de colaborare.

În bibliotecile din învățământ completarea colecțiilor bibliotecilor a fost realizată în concordanță cu planurile și programele de studiu. Au fost analizate solicitările cadrelor didactice și științifice, pentru a achiziționa cele mai noi ediții în domeniile de interes și a acoperi cu publicații disciplinele de studiu. În procesul de selecție a publicațiilor pentru achiziție au fost implicați și utilizatorii, necesitățile lor informaționale fiind colectate prin chestionare tradiționale și online.

O sursă relevantă și operativă de primire a informației actuale sunt publicațiile seriale curente. Colecția de ediții periodice în biblioteci în anul 2018 cuprindea peste 13711 de titluri de reviste și ziare din diverse domenii: social-politice, de interes general, beletristică, artă etc. din care în limba de stat 9509 de titluri iar numărul titlurilor de reviste curente fiind de 8105 de titluri și ziare de 5532 de titluri.

Completarea colecției de ediții periodice se face anual prin abonare, fiind selectate titlurile care corespund necesităților de informare a utilizatorilor, și în același timp, se evaluează conținutul, calitatea, costul, periodicitatea etc. Pentru anul 2018 au fost abonate 11770 de titluri de reviste și ziare numărul de abonamente s-a micșorat față de anul 2017 cu 11011 de titluri.

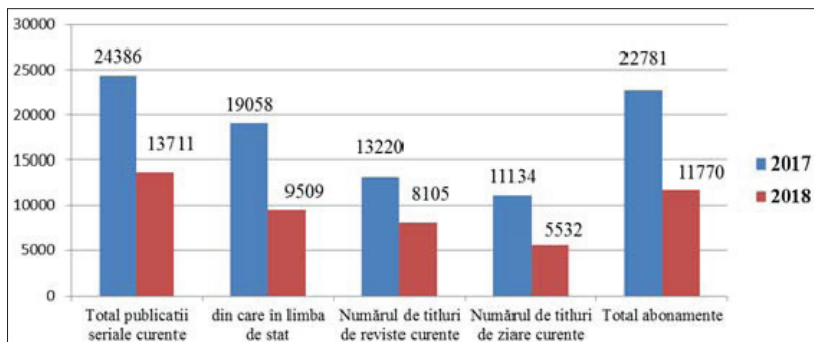

Figura 4. Publicații seriale curente primite în bibliotecă

Colecțiile de bibliotecă nu pot fi dezvoltate fără a include documentele electronice, majoritatea bibliotecilor și-au modificat politicile de dezvoltare a colecțiilor pentru a permite achiziționarea documentelor pe diverse suporturi electronice.

Problema dezvoltării colecțiilor și satisfacerii necesităților informaționale ale utilizatorilor a fost parțial soluționată grație unor proiecte și programe de susținere a bibliotecilor din Republica Moldova. Un rol important în această privință l-a avut cooperarea interbibliotecară în vederea partajării resurselor și, anume, participarea în Consorțiul eIFL Direct Moldova, scopul căruia a fost asigurarea accesului la resursele informaționale electronice locale și internaționale pentru comunitatea științifică. Astăzi bibliotecile pun tot mai mult accent pe dezvoltarea colecției de documente electronice prin achiziția licențelor pentru accesul online la bazele de date full-text oferite de marile companii furnizoare de informații.

În ultimii ani bibliotecile tind să-și creeze propriile colecții de resurse informaționale electronice. Sistemul Național de Biblioteci în anul 2018 a raportat 36 de baze de date la care au acces utilizatorii (de ex.: catalog electronic, repozitoriu instituțional, baze de date tematice etc.). Bazele de date create de biblioteci conțin înregistrări descriptive, texte integrale ale documentelor. Bibliotecile oferă acces la 8022 de documente digitale (titluri) și publicații electronice seriale create în formă digitală sau digitizate de bibliotecă.

În noul context social și tehnologic, bibliotecile trebuie să se adapteze rapid, trecând prin mutații profesionale și asimilând încontinuu noile tehnologii informaționale.

Pe acest segment de activitate al bibliotecilor este mult de muncit și respectiv colecțiile trebuie să constituie fundamentul oricăror negocieri cu cei care guvernează reformele, pentru a oferi o perspectivă de dezvoltare a bibliotecilor.

Bibliotecile trebuie să răspundă nevoilor celor mai exigenți utilizatori și să mențină un echilibru între constituirea colecțiilor și accesul la informații.

Referințe bibliografice:

1. Bibliotecile Publice Teritoriale din Republica Moldova. Indicatori statistici și de performanță 2015-2016 [online] [Accesat la 18.04.2019]. Disponibil: <http://bnrm.md/index.php/statistica/documente-de-reglementare/16-publicatii/publicatii-de-sinteza/29-bibliotecile-publice>
2. Bibliotecile publice din Republica Moldova: dinamica între anii 1990-2015. [online] [Accesat la 18.04.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Tribuna-avocatului-bibliotecii-indrumar-pentru-bibliotecari.pdf>
3. CHERADI, Natalia. Aspecte tehnologice și organizatorice ale funcționării bibliotecii electronice [online]. [Accesat la 25.07.2019]. Disponibil: <http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/05.-p.35-401.pdf>
4. PINTILEI, Elena, OSOIANU, Vera. Datele statistice ca dovadă a impactului bibliotecii asupra comunității [online]. [Accesat la 20.04.2019]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22-27_0.pdf
5. Profilul de activitate metodologică al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, aprobat în cadrul ședinței Consiliului Științific din 14.04.2019 [online]. [Accesat la 20.04.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Biblioteconomia-Moldovei-2015-2017-v1.pdf>
6. VEDEAN, Elizaveta, GANGAN, Irina. Dezvoltarea resurselor informaționale la Biblioteca Științifică Medicală USMF „Nicolae Testemițanu” (1945-2015) [online]. [Accesat la 25.07.2019]. Disponibil: <https://library.usmf.md/sites/default/files/inline-files/Comunicare%20%20BSM%202015%20red%202016.pdf>

Corelația utilizatori – intrări – împrumuturi: indicatori statistici și relaționali

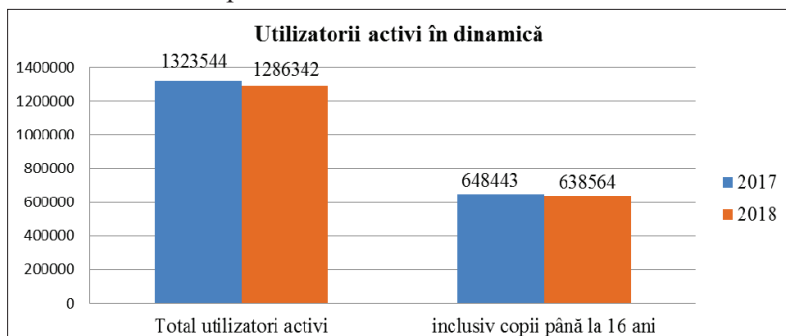
Margareta CEBOTARI

Statisticile descriptive privind numărul utilizatorilor/intrărilor/împrumutului în biblioteci trebuie să țină seama de studiile în domeniul sociologiei lecturii, de rezultatele sondajelor de satisfacție a utilizatorilor față de serviciile bibliotecilor, care ar fi binevenite de inclus în planurile de activitate ale tuturor instituțiilor din Sistemul Național de Biblioteci (SNB) din Republica Moldova.

Utilizatori

Comunicarea cu utilizatorii este primordială pentru crearea imaginii bibliotecilor și pentru satisfacerea cerințelor publicului aflat în aria lor de servire. Utilizatorii constituie elementul fundamental în circuitul de transfer al informațiilor și cunoștințelor, asigurat în virtutea realizării funcției informaționale a bibliotecilor. De aici rezultă importanța comunicării între bibliotecari și utilizatori în vederea îmbunătățirii și înnoirii continue a tuturor categoriilor de servicii de bibliotecă.

O primă imagine a gradului de utilizare a bibliotecilor, respectiv a serviciilor acestora, ne este oferită de datele statistice anuale ale utilizatorilor activi. Indicatorii statistici din graficul de mai jos indică o ușoară scădere a numărului de utilizatori activi ai Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova.¹

¹ Datele statistice se modifică odată cu modificarea numărului populației de referință, deci, ar trebui de ținut cont de acest fapt în motivarea schimbărilor apărute.

Micșorarea numărului de utilizatori copii până la 16 ani care vizitează bibliotecile nu este semnificativă și reprezintă un proces obiectiv, care este influențat, în mare măsură, de schimbările în situația demografică a populației Republicii Moldova. Aceste aspecte demografice se reflectă an de an în activitatea bibliotecilor. O comunicare eficientă a bibliotecilor cu utilizatorii implică activități de cunoaștere a opiniilor, atitudinilor și comportamentului utilizatorilor, prin observații directe, sondaje de opinie, anchete bazate pe chestionare etc. Pentru a realiza evoluția situației utilizării bibliotecilor din Republica Moldova se recomandă cercetări sociologice/investigații pe parcursul anului privind publicul utilizator al bibliotecilor, pentru a determina situația reală, nu doar în baza datelor statistice, care furnizează indicatori cantitativi de analiză și comparație, dar și în baza indicatorilor calitativi. Scopul final al acestor activități rezidă în servicii de bună calitate oferite utilizatorilor, care vor reflecta impactul unui bun management al comunicării bibliotecarilor cu utilizatorii.

Anul de referință	Repartizarea utilizatorilor după sexe	Repartizarea utilizatorilor după criteriile de vârstă			
	Femei	Bărbați	Tineri (17-34 ani)	Adulți (35-64 ani)	Vârstnici (după 65 ani)
2017	694448	506077	320447	432428	60981
2018	729503	542246	323973	193747	61043
Variație (+ / -)	+35055	+36169	+3526	-238681	+62

Deoarece nu toate bibliotecile din SNB au prezentat date statistice complete, nu este posibil de a realiza o analiză comparativă veridică, conform repartizării utilizatorilor după sexe și după criteriile de vârstă (Anexe, tabela nr. 5 „Servicii de bibliotecă și utilizarea lor”).

Conform datelor de care dispunem se poate conchide că în 2018 bărbații au devenit utilizatori mai activi ai bibliotecilor, numărul tinerilor și persoanelor vârstnice este în mică creștere, ceea ce nu se poate spune despre populația cu vârsta cuprinsă între 35-64 de ani. Cauza este obiectivă față de eforturile bibliotecilor: exodul masiv al populației apte de muncă peste hotarele țării. Tabelul de mai jos ne prezintă rata utilizatorilor activi ai bibliotecilor SNB ca procent din populația

Republicii Moldova:

Anul de referință	Utilizatori activi		Repartizarea utiliza- torilor după sexe		Repartizarea utilizatorilor după criterii de vârstă		
	Total	Inclusiv copii până la 16 ani	Femei	Bărbați	Tineri (17-34 ani)	Adulți (35-64 ani)	Vârșnici (după 65 ani)
2017	44,1%	21,6%	23,2%	16,9%	10,7%	14,4%	2,0%
2018	42,9%	21,3%	24,3%	18,1%	10,8%	6,6%	2,1%
+ / -	- 1,2	- 0,3%	+ 1,1%	+ 1,2%	+ 0,1%	- 7,8%	+ 0,1%

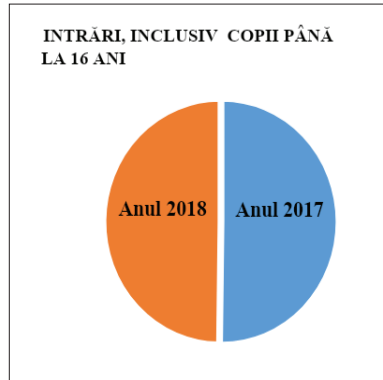
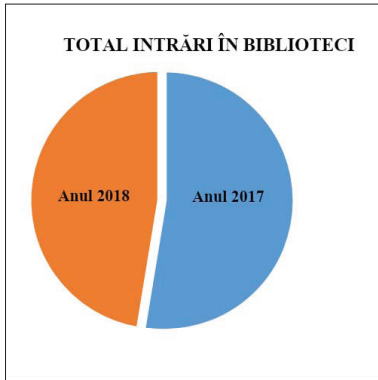
Micșorarea ratei utilizatorilor activi ca procent din populație cu vârsta până la 16 ani reprezintă un factor de îngrijorare pentru bibliotecile SNB. Anume acest segment de utilizatori sunt cei care pot determina modificarea datelor generale a utilizării bibliotecilor, deoarece odată cu formarea la copii a culturii informației și a culturii lecturii, ei vor continua să utilizeze serviciile oferite de biblioteci, conștientizând importanța acestor instituții în viața lor. În mod evident, este drastic scăzută rata de înscriere și utilizare a bibliotecilor, ca procent din populație, a utilizatorilor cu vârsta între 35-64 de ani. Prin urmare, importanța creșterii ratei de atragere a utilizatorilor adulți la bibliotecă se impune ca prioritate a unor analize și studii pe subiecte cât mai variate de investigare a necesităților și preferințelor acestui segment de utilizatori ai bibliotecilor. În consecință, s-ar dezvolta noi posibilități pentru ca ei să revină la serviciile bibliotecilor, care le pot facilita un nivel sporit de performanță profesională, satisfacție intelectuală și artistică prin participarea la activități de loisir etc.

Indicatorii relaționari 2017-2018 ai numărului total al utilizatorilor SNB, pe tipuri de biblioteci, demonstrează o utilizare mai activă a bibliotecilor publice și a bibliotecilor din instituțiile din învățământ. Aceste date sunt în concordanță cu reprezentarea procentuală a tipurilor de biblioteci în acest sistem. Din totalul de 2690 de biblioteci ale SNB bibliotecile publice reprezintă 49,6%, biblioteci ale instituțiilor de învățământ – 49,2%, bibliotecile specializate – 1,2%.

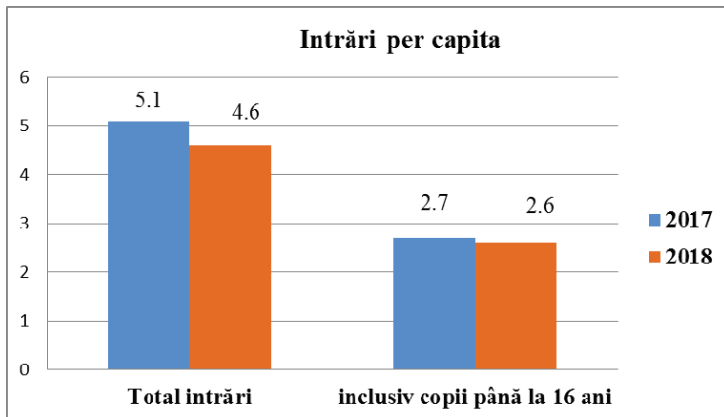
Intrări

Bibliotecile și bibliotecarii pot ajuta procesul de ascensiune a utilizării serviciilor oferite populației în măsura în care vor dispune de instrumentele necesare provocării inteligente și creatoare a lor.

Comparativ cu scăderea de 1.518781 de intrări în anul 2018, numărul de intrări în biblioteci a copiilor până la 16 ani a scăzut mai puțin, cu 63470, ceea ce denotă, tradițional, atractivitatea sporită a acestui segment de utilizatori față de serviciile bibliotecilor.

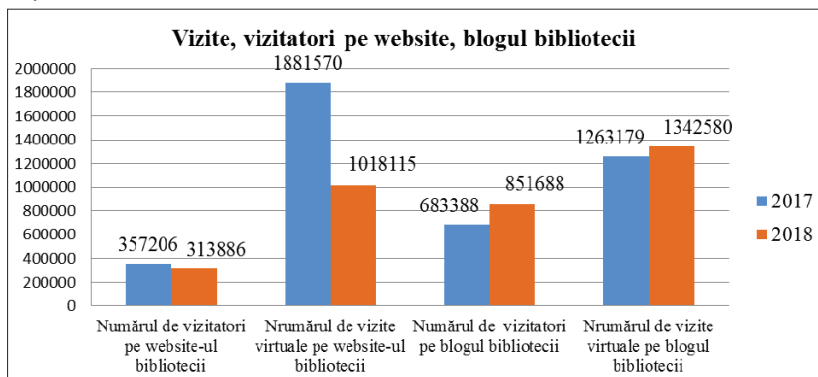

Comparativ, indicatorii relaționali ai intrărilor în biblioteci ale utilizatorilor copii până la 16 ani sunt într-o mică scădere față de anul precedent, la prima vedere. Următoarea tabelă demonstrează: corelarea intrărilor pe cap de locuitor, per total, este în scădere, iar intrările copiilor până la 16 ani, pe cap de locuitor, practic sunt la același nivel. Acesta este un rezultat bun, obținut în urma diversificării și inovării serviciilor bibliotecilor care servesc utilizatori copii.

Raportarea procentuală a intrărilor totale fizice în bibliotecă pe cap de locuitor demonstrează o mică scădere a indicatorilor de performanță obținuți de SNB în anul 2018. Prin urmare, în virtutea rolului informațional și educațional important al bibliotecilor, ele trebuie să se adapteze cerințelor societății, să țină pasul cu schimbările și modificările acestor cerințe, să se orienteze pe strategii de dezvoltare a comunicării cu utilizatorii, strategii de atragere a utilizatorilor noi, având în vedere faptul că-și adresează serviciile întregii comunități.

Deoarece bibliotecile oferă tot mai multe date, informații, servicii on-line, acest fapt contribuie la încurajarea migrării unei părți tot mai mari a utilizatorilor către accesul de la distanță a bibliotecii. Analiza indicatorilor înregistrați în cadrul statisticii de bibliotecă reflectă și gradul de utilizare a serviciilor electronice de bibliotecă: utilizarea catalogului electronic, a paginii Web a bibliotecilor, colecțiilor electronice, rețelelor de socializare administrate de biblioteci etc.

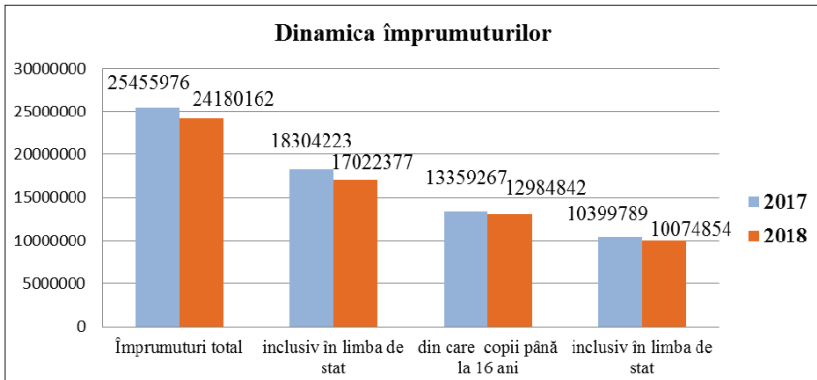

Se constată, conform indicatorilor statistici reflectați în diagrama alăturată, scăderea numărului vizitatorilor și a vizitelor virtuale pe website-urile bibliotecilor, totodată creșterea semnificativă a numărului vizitatorilor și vizitelor pe blogurile bibliotecilor SNB. Aceste date statistice denotă creșterea calității și diversității conținuturilor blogurilor instituțiilor din Sistemul Național de Biblioteci al Republicii Moldova.

Împrumuturi

Lectura (științifică, cognitivă, informațională, de loisir etc.) se structurează în funcție de interesele utilizatorilor, respectiv se produc schimbări ca expresie a modificării acestora. Numărul de împrumuturi este un indicator reprezentativ în demonstrarea importanței bibliotecilor și a relevanței activității lor pentru utilizatori. Demersul interpretativ asupra nivelului de utilizare a serviciilor de lectură oferite de biblioteci este semnificativ și important în direcția optimizării activităților care ar contribui la îmbunătățirea lor.

În anul 2018, în corelație cu scăderea numărului de intrări în biblioteci vine și scăderea indicatorilor relaționali de utilizare a serviciilor de lectură ale bibliotecii, adică micșorarea numărului de împrumuturi realizate în această perioadă de timp comparativ cu anul 2017. Valorile statistice corespunzătoare împrumuturilor, prezentate în graficul de mai jos confirmă acest fapt.

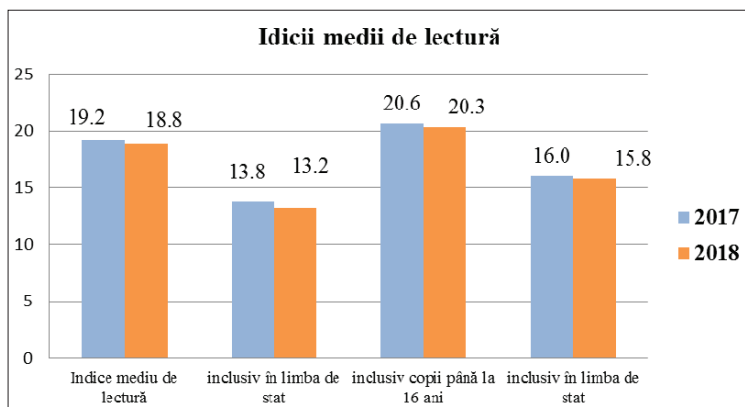

La nivel SNB intensitatea împrumuturilor realizate este mai mare, tradițional, în bibliotecile publice, urmate de bibliotecile instituțiilor de învățământ și cele specializate. Aceste date statistice sunt prezentate în anexe, tabelul 4 „Utilizarea colecțiilor de bibliotecă”. Aceste rezultate reflectă, în mod obiectiv, reprezentarea tipurilor de biblioteci în SNB al Republicii Moldova.

Anul de referință	Împrumuturi pe cap de locuitor			
	Total	inclusiv în limba de stat	Inclusiv copii până la 16 ani	
			Total	inclusiv în limba de stat
2017	8,5	6,1	4,5	3,5
2018	8,1	5,7	4,3	3,4
Variație (+ / -)	- 0,4	- 0,4	- 0,2	- 0,1

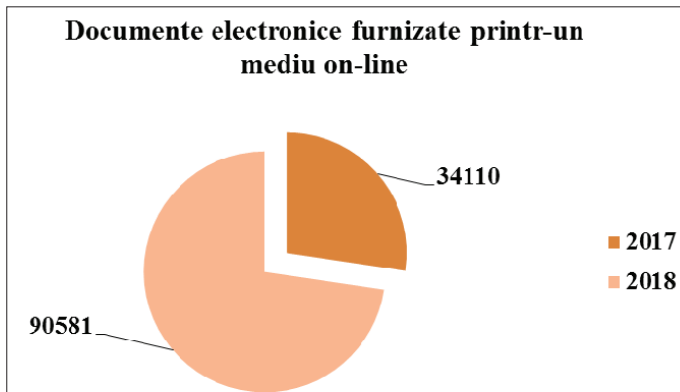
Indicatorii relaționali ai împrumuturilor pe cap de locuitor realizate de bibliotecile SNB în anii 2017-2018, care reflectă raportul dintre numărul total de împrumuturi față de numărul persoanelor ce alcătuiesc populația servită de biblioteci, reprezintă o descreștere nesemnificativă. Acest fapt se datorează micșorării, din an în an, a numărului populației Republicii Moldova, respectiv a utilizatorilor/împrumutătorilor activi, dar denotă și o activitate continuă a bibliotecilor în privința îmbunătățirii serviciilor de lectură.

Indicele mediu de lectură reflectă relaționarea între numărul de împrumuturi raportat la numărul de utilizatori activi. În concordanță cu micșorarea indicatorilor statistici respectivi, rezultați în urma activității bibliotecilor din SNB în anul 2018, datele expuse în diagrama de mai jos ne prezintă o scădere a numărului de împrumuturi realizat de fiecare utilizator activ. În același timp, aceste date reflectă axioma constantă în activitatea bibliotecilor: interesul pentru lectură al utilizatorilor până la 16 ani este mai mare.

Pentru a satisface cu succes nevoile diverse ale utilizatorilor, bibliotecile trebuie să acționeze în vederea îmbunătățirii și înnoirii continue a colecțiilor pe diverse suporturi, în special în limba de stat, fiindcă și aici s-a înregistrat o scădere a indicatorilor de performanță în anul 2018. Este necesară diversificarea metodelor și formelor de oferire a serviciilor informaționale/de lectură, ținând cont de preferințele și pasiunile utilizatorilor, fapt care va contribui la obținerea unor indicatori de performanță mai pertinenti.

Analiza de ansamblu a volumului documentelor electronice furnizate printr-un mediu on-line permite enunțarea unui succes vizibil al bibliotecilor din Republica Moldova în asigurarea posibilităților de oferire a serviciilor de acest tip.

Datele statistice prezentate în diagrama de mai sus confirmă că bibliotecile câștigă teren tot mai mult în competiția cu tehnologiile informaționale și de comunicare, ceea ce a condus la un nivel crescut al accesibilității informațiilor necesare utilizatorilor, furnizate printr-un mediu on-line. De aici rezultă un nivel crescut al posibilităților bibliotecilor de a face față concurenței pe piața informațională de azi, prin utilizarea intensă a tehnologiilor informaționale de comunicare.

Concluzii

Din an în an devine tot mai evidentă necesitatea unor studii complexe, nu doar statistice, consacrate interacțiunii/raportului dintre utilizatori și serviciile bibliotecilor, pentru a putea identifica și evalua impactul activității lor, care se reflectă în îmbunătățirea competențelor și abilităților utilizatorilor/non-utilizatorilor și a transformărilor sociale, care pot fi influențate de acțiunile bibliotecii. În special se impune importanța abordării unor subiecte de cercetare care ar contribui la îmbunătățirea serviciilor bibliotecilor, creșterea nivelului de instruire a utilizatorilor pentru dezvoltarea competențelor de lectură, promovarea modalităților și tehnicilor de lectură comprehensivă, creșterea interesului tinerilor pentru lectură, formarea deprinderilor de cunoaștere prin lectură pe parcursul vieții etc. Utilizarea metodelor diverse de evaluare a impactului bibliotecilor asupra utilizatorilor și societății, prin analiza indicatorilor atât cantitativi, cât și calitativi, extrași în urma anchetărilor, sondajelor realizate de biblioteci de diferite tipuri, poate demonstra nivelul utilizării și necesității serviciilor bibliotecilor SNB pentru comunitatea aflată în aria lor de servire.

În prezent se militează tot mai mult pentru ca valoarea bibliotecilor să nu fie evaluată doar în funcție de indicatorii cantitativi, necesari, dar insuficienți pentru un tablou real al stării de fapt în domeniul biblioteconomic. Accentul trebuie pus pe evaluarea impactului bibliotecilor, care presupune schimbările intervenite în viața persoanelor și în societate în urma utilizării serviciilor bibliotecilor. Necesitatea studiilor privind utilizatorii și nevoile lor de informare, diversificarea serviciilor bibliotecilor a fost subliniată de specialiști în repetate rânduri. Printre metodele de studiu relevante se consideră chestionarele, interviurile, selectarea de date statistice, observarea comportamentului utilizatorilor, analiza sugestiilor și a impresiilor utilizatorilor etc. Pentru a eficientiza realizarea acestor studii, la inițiativa Comitetului Tehnic nr. 1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare”, Institutul de Standardizare din Republica Moldova a adoptat SM ISO 16439:2018 „Biblioteconomie și informare. Metode de evaluare a impactului bibliotecilor”. Pentru a veni în ajutorul cunoașterii și aplicării acestui standard a fost elaborat un ghid metodologic, publicat în variantă electronică pe site-ul BNRM.

Referințe bibliografice:

1. CORAVU, Robert. Utilizatorii de la distanță ai bibliotecii. [on-line]. (Accesat 20.08.2019). Disponibil: https://www.academia.edu/2703751/Utilizatorii_de_la_distan%C5%A3%C4%83_ai_bibliotecii
2. Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și documentare. Metode și proceduri de evaluare a bibliotecilor” [Resursă electronică]. Consiliul Biblioteconomic Național, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Grupul IMPACT – Inovații și practici de succes în statistica de bibliotecă. Coordonator: Ludmila Corghenci. Autori.: Vera Osoianu, Elena Bordian, Margareta Cebotari [ș.a.]. Chișinău, 2018. 60 p. (Accesat 11.07.2019). Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf>
3. Indicatori de performanță (relaționali) pentru biblioteci [Resursă electronică] : Ghid în sprijinul implementării SM ISO 11620:2016 „Informare și documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci”. Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Centrul de Formare Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Centrul de statistică. Autori: Ludmila Corghenci, Vera Osoianu, Victoria Popa. Chișinău, 2017. 32 p. (Accesat 01.06.2019). Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Indicatori-de-performanta-SM-ISO-11620-2016.pdf>
4. Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă: SM ISO 2789:2015. Chișinău, ISM, 2017. 58 p.
5. KULIKOVSKI, Lidia. Exploatarea conceptuală a relației cu utilizatorul: contexte actuale și emergente. In: Lectura: Revista BJ „Octavian Goga” Cluj, 2007, nr. 3/4, pp. 24-30.
6. PINTILEI, Elena, OSOIANU, Vera. Datele statistice ca dovadă a impactului bibliotecii asupra comunității. In: Magazin bibliologic, 2018, nr. 1-2, pp. 22-27. ISSN 1857-1476. [Accesat 18.07.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2018-1-2.pdf>

Serviciile de bibliotecă – componenta de bază a activității bibliotecii

Ecaterina DMITRIC

Serviciile de bibliotecă se bazează pe necesitățile utilizatorilor axate pe cerințele de azi, marcate de tendințele globale și informaționale. Cercetarea statistică privind serviciile de bibliotecă urmărește scopul de a scoate în vizor utilitatea bibliotecii în comunitate, dar și care este stilul de viață și deprinderile informaționale ale cetățenilor Republicii Moldova.

Potrivit Formularului „Raport statistic nr. 6-c. Activitatea bibliotecilor” [1], serviciile și produsele de bibliotecă oferite utilizatorilor se regăsesc în compartimentele:

- 2. Colecții
- 3. Resurse electronice
- 5. Servicii de bibliotecă și utilizarea lor, punctul b) facilități și servicii

Colecțiile de bibliotecă reprezintă sursa de bază a bibliotecii sau marca bibliotecii, cum este menționat în articolul: „Marca bibliotecii: balanța dintre cartea tipărită și cartea în format electronic”, elaborat de către Vera Osoianu, director adjunct al BNRM [4] dar și cel mai tradițional serviciu prin care se realizează circulația cărții către utilizator, serviciul de împrumut. În anul 2018, numărul de împrumuturi ale bibliotecilor din Sistemul Național (SN) a constituit 24180,2 mii unități, cu 1274,8 mii unități mai puțin față de anul 2017 care a fost 25455,0 mii. În comparație cu anul 2017, acest indicator este în descreștere în toate tipurile de biblioteci.

Bazele de date reprezintă un ansamblu integrat de înregistrări sau de fișiere reunite și structurate în mod logic [3]. Principiul fundamental al bazelor de date reprezintă unicitatea informațiilor și sunt proiectate pentru a satisface necesitățile utilizatorilor.

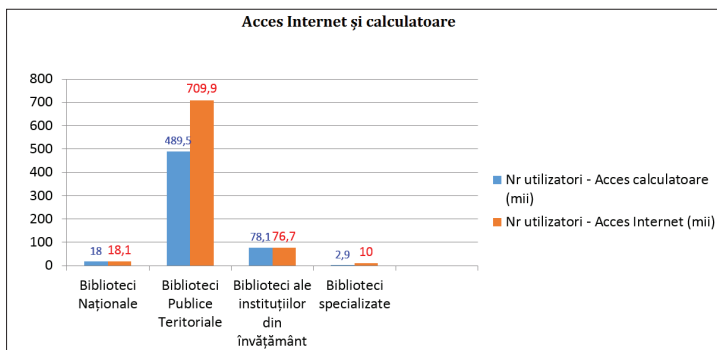
Bibliotecile din SNB oferă acces la 444 de baze de date achiziționate de biblioteci și 36 de baze de date create de biblioteci. Numărul de baze de date achiziționate este în tendință de creștere, remarcând faptul că în

anul 2017 acest indicator constituia 379. În ceea ce privește accesul la bazele de date create de bibliotecă, constatăm o scădere cu -4 față de anul 2017. În general bazele de date predomină mai mult în bibliotecile instituțiilor din învățământ, adică bibliotecile universitare cu 421 de baze de date achiziționate, ceea ce constituie 95% din numărul total de baze de date pe republică.

Bazele de date oferă informație pertinentă pentru utilizatori. O posibilitate de a extinde această facilitate în BPT ar fi promovarea bazelor de date în acces deschis. Oferta educațională a Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării a inclus acest subiect în anul 2018 și 2019, prin care personalul de specialitate din biblioteci a beneficiat de instruire în domeniul respectiv.

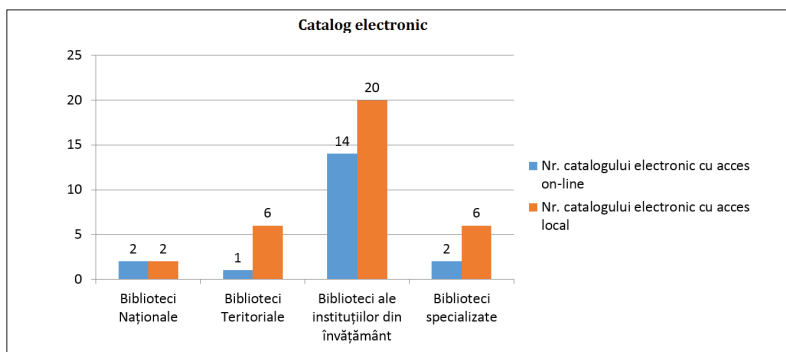
Biblioteca facilitează accesul la informații prin diverse modalități, utilizând tehnologiile informaționale. Astfel numărul de documente furnizate printr-un mediu online, în anul 2018 este în ascensiune față de anul 2017 care constituie 90,6 mii de documente furnizate în SNB. În această ordine de idei, menționăm că 60 mii de documente au fost furnizate în bibliotecile instituțiilor de învățământ, 28,5 mii în bibliotecile publice teritoriale și 2,1 mii în celelalte biblioteci din SNB. Această creștere se datorează majorării numărului de utilizatori de internet care beneficiază din plin de toate posibilitățile oferite de internet privind furnizarea documentelor.

Cererea interesului pentru accesul la calculatoare și internet în biblioteci este dominat de noile tendințe influențate de tehnologii în toate sferile de activitate ale umanității. Numărul de utilizatori care au accesat calculatoarele în biblioteci în anul 2018 a fost 588,5 mii față de anul 2017 în care a fost 451,7 mii, constatându-se o creștere de +136,8 mii. Această tendință de creștere se reflectă și în numărul de utilizatori, care au accesat Internetul din bibliotecă, care în anul 2018 a fost 814,8 mii, cu +291,3 mii mai mult față de anul 2017. Cea mai mare parte a numărului total de utilizatori care au accesat calculatoarele și internetul în bibliotecă îl acoperă Bibliotecile Publice Teritoriale, astfel

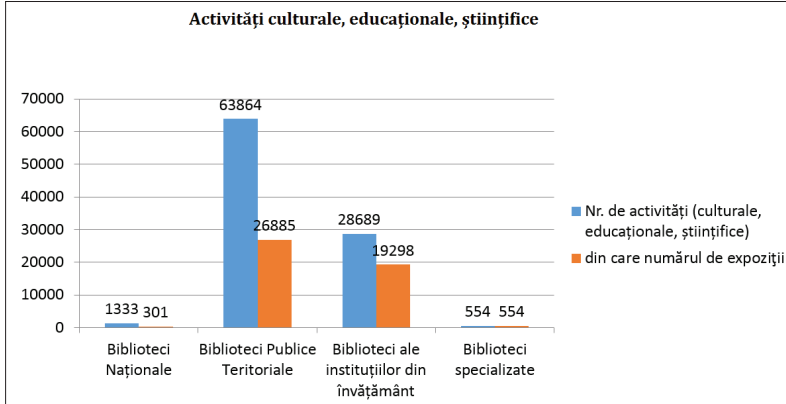

menționăm că în anul 2018 au fost înregistrați 489,5 mii de utilizatori care au folosit calculatoarele și 709,9 mii de utilizatori care au accesat internetul. În bibliotecile instituțiilor de învățământ acești indicatori sunt mai mici: 78,1 mii de utilizatori care au folosit calculatoarele și evident 76,7 mii de utilizatori care au accesat internetul. Numărul mic de utilizatori reflectat de indicatori se explică prin faptul că mai mult de jumătate din bibliotecile școlare nu sunt dotate cu calculatoare.

Catalogul electronic al bibliotecii este o bază de date care conține informații bibliografice privind documentele existente în colecțiile Bibliotecii, care permite căutarea documentelor după mai multe criterii: autor, titlu, subiecte, cuvinte-cheie, editură, anul de apariție, ISBN, ISSN etc. Numărul total de cataloage electronice online în bibliotecile din SN este de 19 și 34 de cataloage cu acces local. Numărul cataloagelor cu acces online este constant, însă numărul cataloagelor cu acces local a crescut cu 8 unități față de anul 2017.

Conform situațiilor statistice, în anul 2018 au fost organizate 94.4 mii activități (culturale, educaționale, științifice) dintre care 47,1 mii de expoziții de carte. În comparație cu anul 2017, acest indicator a fost în creștere cu +3,7 mii, respectiv în număr de 90,7 mii. Activitățile de acest gen se organizează sub diverse forme, astfel menționăm activități ce țin de aniversări culturale, lansări de carte, întâlniri cu scriitorii, conferințe, mese rotunde, concursuri etc.

Pe parcursul anului 2018, în SNB au fost implementate 5,1 mii servicii moderne de bibliotecă. Se constată o creștere de +187 de servicii față de anul 2017. De serviciile moderne de bibliotecă au beneficiat 257085 de utilizatori, în comparație cu anul 2017 acest indicator este în creștere cu +66034.

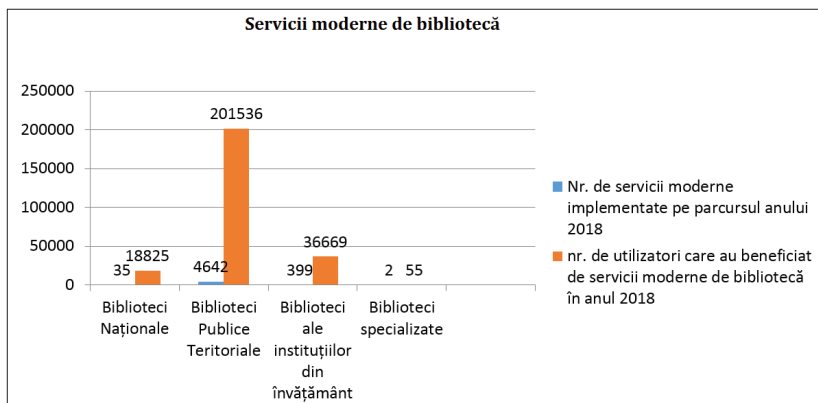
Odată cu declararea genericului anului bibliotecomic 2016 „Anul implicării bibliotecilor în promovarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030”, bibliotecile contribuie la implementarea ODD 2030, care reprezintă un apel universal la acțiune pentru a pune capăt sărăciei, pentru a proteja planeta și pentru a asigura faptul că toți oamenii se bucură de pace și de prosperitate. Astfel, serviciile bibliotecilor oferite utilizatorilor contribuie la realizarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova 2030, aprobată de Parlamentul Republicii Moldova la 14 decembrie 2018. Multe servicii de bibliotecă se regăsesc în Obiectivul 4. Educație de calitate. În acest context, menționăm câteva servicii specifice acestui obiectiv care au fost implementate în anul 2017 și au

avut continuitate și în anul 2018:

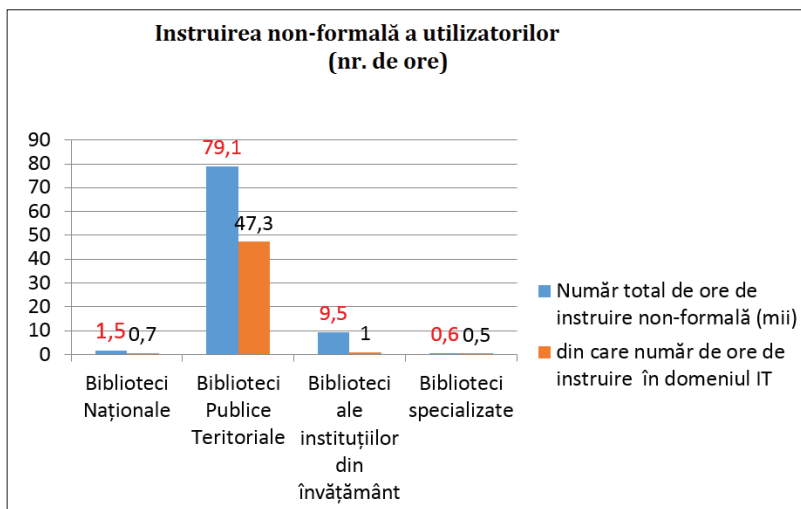
- Serviciul: „3 Doodle Summer” (filiala Transilvania, Chișinău);
- Serviciul: „Atenție la trafic!” filiala Transilvania, Chișinău);
- Serviciul „Ludoteca” filiala Transilvania, Chișinău);
- Serviciul: „Jocuri de societate pentru tineri” (BM „B.P.Hasdeu”);
- Serviciul: „Știința pe înțelesul puștilor” (filiala M. Drăgan, Chișinău);
- Programul: „E-servicii pentru comunitate” (Florești);
- Serviciul: „Școala de vară IT” (Râșcani);
- Proiectul: „Educația economică a adolescenților” (Cahul);
- Serviciul: „Atelier de meșteșugărit Perfecțiune” (Briceni);
- Serviciul: „Engleza pentru toți” (Briceni);
- Clubul de film „O lume de văzut” (Strășeni);
- Serviciul: „Alfabetizarea digitală a populației” (Strășeni);
- Serviciul: „CreaTiv-Kids” (Strășeni);
- Clubul de biblioterapie „Descoperă-te prin lectură” (Strășeni);
- Serviciul: „Vacanța la bibliotecă” (Strășeni);
- Serviciul: „La un clik-distanță de cei dragi” (Șoldănești);
- Serviciul: „Învățăm să creăm Povești Digitale” (filiala Târgoviște, Chișinău);
- Serviciul: „Teatrul de păpuși Bibliopicii” (filiala Târgoviște, Chișinău);
- Proiectul „Biblio Tur – descoperim Chișinăul altfel” (BM „B.P. Hasdeu”);
- Serviciul: „CompuTerra для пенсионера: cursuri de inițiere în utilizarea computerului” (Filiala Mihail Lomonosov, Chișinău);
- Serviciul „МедиаМастер: обучение на персональных цифровых устройствах” (Filiala Mihail Lomonosov, Chișinău);
- Serviciul: „EASY IT” (filiala A. Mickiewicz, Chișinău).

Serviciile prestate de biblioteci includ și alte obiective cum ar fi: ODD-3: Sănătate și stare de bine; ODD-6: Apă curată și igienă; ODD-8: Muncă decentă și creștere economică; ODD-15: Viața pe pământ etc. ODD sunt interconectate cu diverse proiecte comunitare prin care bibliotecile se implică prin oferirea serviciilor în raport cu necesitățile utilizatorilor și problemele comunității.

În anul 2017 în cadrul conferințelor zonale au fost prezentate diverse tutoriale privind implementarea serviciilor bazate pe ODD (a se vedea: <https://bibliotecipublicerm.wordpress.com/biblioteci-si-odd-2030/>, dar și experiențe din cadrul BPT (<https://bibliotecipublicerm.wordpress.com/biblioteci-si-odd-2030/>)).

Un alt aspect axat pe tendințele moderne în activitatea bibliotecilor este instruirea non-formală a utilizatorilor. Bibliotecile se implică activ în formarea unor competențe și abilități ale utilizatorilor, propunând publicului larg oferte educaționale non-formale individuale sau în colaborare cu alte organizații. Astfel în anul 2018, bibliotecile au oferit 90,6 mii de ore de instruire non-formală a utilizatorilor din care 49,5 mii de ore de instruire în domeniul TIC. În 2017, au fost oferite 81,4 mii ore, dintre care 47,2 mii ore de instruire în domeniul TIC, prin urmare se constată o creștere de +9,2 mii ore total și +2,3 mii ore de instruire în domeniul TIC.

Legea cu privire la biblioteci nr. 160 din 20 iulie 2017, art. 1, stipulează că rolul bibliotecii în societatea modernă prin dezvoltarea acesteia ca un serviciu public de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor [2]. Din perspectiva unei imagini de ansamblu a situațiilor statistice, se observă că serviciile de bibliotecă sunt solicitate de către utilizatori și indicatorii sunt în creștere, mai puțin numărul de împrumut tradițional. Prin urmare, numărul de furnizări electronice este în creștere și acest fapt se explică de la sine, căci necesitățile utilizatorilor sunt influențate de TIC.

Menținerea și continuitatea serviciilor de bibliotecă depind în mare măsură de foarte mulți factori, însă este necesară orientarea spre tendințele moderne în diverse aspecte cum ar fi:

- Evaluarea calității serviciilor (Calitatea serviciilor de bibliotecă schimbă percepția comunității despre bibliotecă);
- Marketing și promovare;
- Dezvoltarea parteneriatelor;
- Implicarea voluntarilor;
- Diversificarea serviciilor în conformitate cu interesele utilizatorilor și problemele comunității.

Concluzii, recomandări

- Elaborarea studiilor de evaluare a necesităților membrilor comunității;
- Promovarea bazelor de date în acces deschis în rândurile bibliotecilor publice teritoriale, bibliotecilor școlare;
- Implicarea în proiecte și activități de advocacy în ceea ce privește dotarea cu calculatoare a tuturor bibliotecilor din SNB, mai ales bibliotecile școlare, cât și unele biblioteci publice teritoriale, adică 37% din numărul total de biblioteci publice teritoriale care nu sunt dotate cu calculatoare și acces internet;
- Achiziții de cărți atractive;
- Implementarea serviciilor de promovare a cărții și lecturii prin

diverse metode moderne;

- Diversificarea serviciilor.

Referințe bibliografice:

1. Formularul „Raport statistic nr. 6-c. Activitatea bibliotecilor” [online] [Accesat 22.06.2019]. Disponibil: http://cbn.mc.gov.md/sites/default/files/Formular_6-c.pdf
2. *Legea cu privire la biblioteci* nr. 160 din 20.07.2017 [online]. [Accesat 03.09.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/a/Lege-cu-privire-la-biblioteci.pdf>
3. MAILAT, Gabriela, Corina POP, Elena HELEREA. Curs: tehnologii informaționale în cercetarea științifică, capitolul 4. Baze de date [online]. [Accesat 21.06.2019]. Disponibil: <http://webbut.unitbv.ro/Carti%20on-line/HELEREA/Doctorat/Cap4-Baze%20de%20date-TIC-08.pdf>
4. OSOIANU-FILIP, Vera. Marca bibliotecii: balanța dintre cartea tipărită și cartea în format electronic. In: Osoianu-Filip, Vera. Biblioteca publică între percepția tradițională și utilizatorului modern. Chișinău, 2013, pp.49-57, ISBN: 978-9975-4493-8-0 [online]. Accesat [21.06.2019]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/VOsoanu-Biblioteca-publica-intre-perceptia-traditionala-utilizatorul-modern.pdf>

Tehnologiile informaționale în activitatea bibliotecii

Lilia POVESTCA

Informatizarea bibliotecilor și conectarea lor la rețeaua Internet sunt procese inevitabile într-o societate cognitivă. Actualmente bibliotecile din Republica Moldova activează utilizând tehnologiile de informare și comunicare (TIC) care oferă posibilitatea de a pune la dispoziția utilizatorilor atât servicii noi, cât și modernizarea celor tradiționale, precum și oportunitatea de a crește productivitatea și calitatea muncii personalului de bibliotecă.

Conform datelor statistice, la 01.01.2019 din totalul de 2690 de biblioteci, 1774 (65,9%) dețin tehnologii moderne de comunicare și informare și 1566 (58,2%) au acces la Internet. Pe parcursul anului 2018 au fost dotate cu computere 68 de biblioteci, iar 27 de biblioteci au fost conectate la Internet.

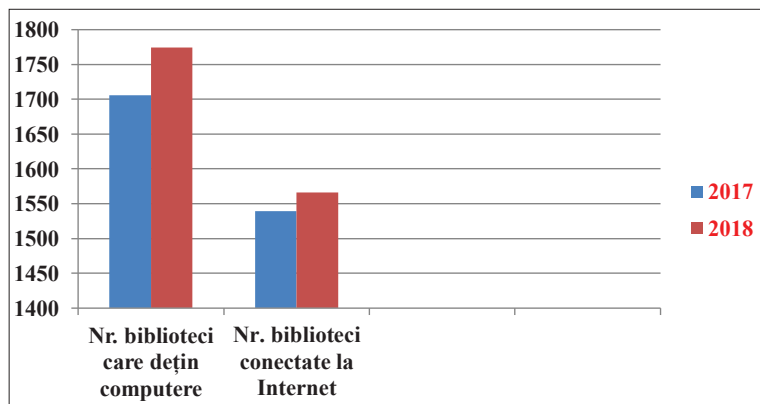

Figura 1. Situația bibliotecilor privind dotarea cu computere și acces la Internet

La etapa actuală numărul total de computere este de 7061, dintre care 6570 sunt conectate la Internet. Pe parcursul anului 2018 a crescut numărul de unități cu 277 computere comparativ cu anul 2017 și aproape toate cele 275 de computere au fost conectate la Internet. Serviciile oferite de rețeaua Internet: poșta electronică (e-mail), care permite de a transmite mesaje însoțite de fișiere atașate, care pot conține texte și

imagini; conectare la distanță; transfer de fișiere; acces la documente de tip hipertext; accesarea documentelor Web; accesarea bazelor de date online în diferite domenii; posibilități de discuții electronice (dialog online), în timp real, între doi utilizatori sau grupuri de utilizatori, prin așa-numitele site-uri de *chat* etc. sunt integrate în activitatea profesională a personalului de bibliotecă.

În acest context, datele statistice ne confirmă rolul serviciilor online: în anul 2018 a crescut numărul de documente electronice furnizate printr-un mediu online cu 56471, atingând cifra de 90581 de documente electronice.

Datorită posibilității de accesare a unor baze de date online prin intermediul Internetului, sunt biblioteci care și-au stabilit legături la astfel de baze de date fără a avea o bază de date proprie. Bazele de date cu abstracte și full-text au o largă răspândire și se bucură de o bună apreciere din partea utilizatorilor: DOAJ, DOAB, BioMed Central, Springer Open, EBSCO, Cambridge, BioOne, Elgaronline, Oxford Reference etc.

Biblioteca informatizată presupune și utilizarea componentelor periferice, a unui computer, de reproducere a unui text sau imagine necesare bibliotecarului în activitatea profesională și pentru a servi utilizatorii operativ, confortabil, exhaustiv.

În baza analizei comparative privind dotarea și accesul la echipamentele tehnice din cadrul SNB, pe parcursul anului 2018 raportând la anul 2017, se observă o creștere a tuturor componentelor disponibile pentru acces public: cu 12 imprimante; 4 scanere; 1 fotocopiator; 21 de imprimante multifuncționale; 10 dispozitive de citire a cărților electronice; 374 tablete PC. Această creștere a fost posibilă datorită aderării bibliotecilor la diferite proiecte și programe naționale și internaționale (Programul Novateca) care oferă oportunități de dotare tehnică.

Tabelul 1. Datele statistice privind componentele disponibile pentru acces public

Componente disponibile pentru acces public	2017	2018
Nr. de imprimante multifuncționale (printer/scaner/copiator)	1205	1226
Nr. de imprimante	317	329
Nr. de scanere	75	79
Nr. de fotocopitoare	83	84
Nr. dispozitivelor de citire a cărților electronice (eBook, reader)	21	31
Nr. de tablete PC	530	904

Procesul prelucrării documentelor cu ajutorul sistemelor informatizate este doar un aspect al automatizării, însă unul de bază. Bibliotecile din Republica Moldova dispun de softuri specializate pentru ordonarea și organizarea informațiilor: TINLIB, TINREAD, SIBIMOL, ALEPH, COHA etc. Decizia de alegere a softurilor aparține fiecărei biblioteci.

Softul SIBIMOL este un sistem software, funcția căruia este centralizarea accesului la datele livrate de bibliotecile participante, care permite integrarea a 33 de biblioteci publice teritoriale în spațiul unitar informațional, contribuind la ordonarea corectă și calitativă a datelor în contextul noilor tehnologii informaționale. Cele 617,1 mii de înregistrări satisfac necesitățile informaționale ale utilizatorilor indiferent de complexitatea lor. Pe parcursul anului 2018 au fost create cu 5564 de înregistrări mai multe decât în anul 2017 de către bibliotecile publice teritoriale.

Actualmente, datorită colaborării a șapte biblioteci universitare din Republica Moldova în parteneriat (prin intermediul Proiectului *TEM-*

PUS MISISQ) a fost introdus softul ALEPH care a influențat benefic procesul de prelucrare a documentelor și a dus la ridicarea calității bazei de date prin crearea catalogului partajat. A facilitat accesul utilizatorilor din mediul academic la informație.

Bibliotecile diseminează informația despre resurse și servicii prin intermediul site-urilor blogurilor, rețelelor sociale. Pentru comunicarea profesională și diseminarea informațiilor și conținuturilor sunt utilizate: Facebook, SlideShare, Calameo etc. Aceste instrumente oferă bibliotecarilor posibilitatea de a comunica, a se informa, a-și actualiza cunoștințele și dezvolta competențele personale și profesionale. Prin intermediul rețelelor sociale bibliotecile din Republica Moldova devin vizibile promovându-și produsele și serviciile create, activitățile organizate, proiectele, colaborările și parteneriatele, instruirile etc., pentru a crește rolul instituției și profesiei de bibliotecar în societate.

Catalogul electronic este baza de date care oferă acces la colecțiile unor biblioteci din țară: cărți, seriale, muzică tipărită, descrieri analitice, documente AV, hărți, artefacte etc. Accesarea catalogului online, prin interfața Web, permite utilizatorilor căutarea, consultarea și salvarea informațiilor.

Potrivit datelor statistice, la 01.01.2019 din totalul bibliotecilor din Republica Moldova, doar 19 au catalog electronic cu acces online. Cifra a rămas neschimbată în anul 2018 comparativ cu 2017. Majoritatea bibliotecilor din SNB care dețin catalog electronic fac parte din sistemul de învățământ superior – 12; biblioteci naționale – 2, biblioteci specializate – 2; biblioteci din învățământul tehnico-profesional – 2; biblioteci publice teritoriale – 1.

Catalog electronic, cu acces local, există în 34 de biblioteci, fiind în creștere în anul 2018 cu 8. Dacă comparăm cu numărul total de biblioteci – 2690, creșterea este nesemnificativă, însă există conștientizarea bibliotecilor din țară de necesitatea și importanța procesului de prelucrare, căutare și regăsire a informației în regim automatizat.

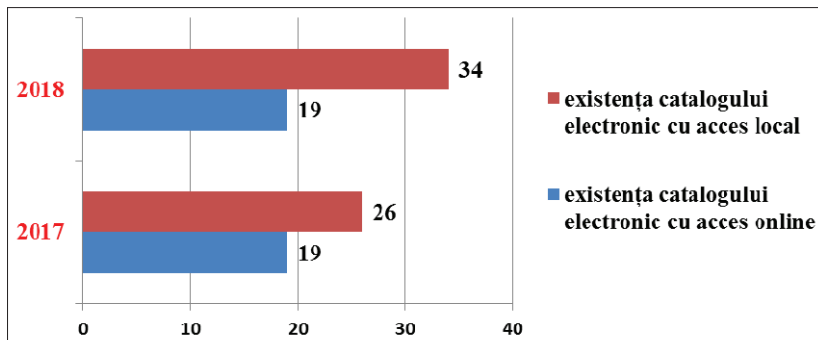

Figura 2. Situația privind existența catalogului electronic

Pentru anul 2018 au fost contabilizate: 30 website-uri, cu 2 mai multe decât în anul 2017 și 122 bloguri, cu 7 mai puține decât în anul precedent.

Comparând datele statistice privind numărul de vizite virtuale în perioada dintre anii 2017 și 2018, depistăm următoarea situație: s-a micșorat numărul de vizitatori pe website-ul bibliotecii cu 43320 și cu 863455 s-au micșorat vizitele virtuale pe website-ul bibliotecii. Dacă analizăm numărul de vizitatori și numărul de vizite virtuale pe blogul/blogurile bibliotecilor, remarcăm dinamică: în anul 2018 a crescut numărul de vizitatori pe blogul/blogurile bibliotecilor cu 168300 și respectiv cu 79401 numărul de vizite virtuale pe blogul/blogurile bibliotecilor.

Tabelul 2. Datele statistice privind numărul de vizite virtuale în biblioteci

Anul	Nr. vizitatori pe website	Nr. vizite virtuale pe website	Nr. de vizitatori pe blogul/blogurile bibliotecilor	Nr. de vizite virtuale pe blogul/blogurile bibliotecilor
2017	357206	1881570	683388	1263179
2018	313886	1018115	851688	1342580

Datorită aplicării TIC în bibliotecă se produc schimbări: la nivel de comportament crește numărul de utilizatorii care folosesc colecția electronică, accesează catalogul online sau serviciul de referințe online,

vizitează contul bibliotecii pe o rețea socială.

Schimbările permanente actuale la nivel profesional, impun specialiștii din instituțiile bibliotecare să-și formeze noi seturi de abilități, de a crea site-uri, bloguri pentru a satisface nevoia tuturor prin accesul la vasta colecție de resurse a bibliotecilor, de la distanță, prin intermediul unui simplu clic în universul Internet. Bibliotecarii organizează instruirii pentru utilizatorii noului format: îi învață cum să selecteze sursele, cum să aibă acces la ele și cum să le exploateze.

Conform datelor statistice, numărul orelor de instruire pentru utilizatori este în creștere: de la 81842, organizate în 2017, la 90641, desfășurate în 2018. Crește numărul de ore cu 9218 în anul 2018. În dinamică se află indicatorul privind numărul de participanți la ore de instruire: de la 245721 de utilizatori la 280769, cu 35048 mai mulți participanți în anul 2018. Aplicarea tehnologiilor de informare și comunicare la nivel de abilități și competențe, în rezultatul participării la activitățile de instruire în domeniul IT, presupune creșterea competențelor digitale ale utilizatorilor.

Activitățile de instruire s-au axat pe dezvoltarea abilităților tehnologice: cum se înregistrează o ședință web, cum se elaborează un CV modern prin intermediul testelor interactive PhotoPeach, cum se înregistrează online pentru o ședință Zoom etc. Oferind spații creative Makerspace și fiind echipate cu seturi de robotică LEGO, bibliotecile publice din Republica Moldova completează rolul școlilor și asigură tinerii cu posibilități de explorare a tehnologiilor, încurajând dezvoltarea abilităților de programare prin participarea la diverse competiții. Diversele activități de instruire sunt însoțite de tabla interactivă, tablete, telefon mobil, computer etc. fără de care astăzi activitatea bibliotecii este inevitabilă.

Datorită utilizării TIC, procesul de colectare și raportare a datelor statistice se realizează online. Crearea unui sistem de raportare online a situațiilor statistice, conform raportului statistic 6-c „Activitatea bibliotecilor”, a permis colectarea și procesarea datelor statistice. Începând cu anul 2015 datele statistice sunt raportate online de către bibliotecile publice teritoriale, ceea ce a ușurat și îmbunătățit acest proces.

Implementarea tehnologiilor informaționale în activitatea bibliotecii oferă: acces la Internet gratuit pentru public, acces online al publicului la informație, acces la baze de date, dezvoltarea paginilor Web, servicii de livrare electronică a documentelor, organizarea expozițiilor virtuale, crearea posibilităților de consultare a documentelor electronice, furnizarea serviciilor electronice la cerere, dezvoltarea Bibliotecii digitale, consultarea Repozitoriilor instituționale etc. care demonstrează angajamentele multiple ale bibliotecii, stabilește relații de încredere cu utilizatorii.

Dezvoltarea tehnologică, respectiv progresul tehnologiilor informării și comunicării, a determinat creșterea numărului de utilizatori aflați la distanță, tot mai diverși în privința abilităților de regăsire a informațiilor, cu necesități de informare variate și dorința de a accesa informație non-stop.

Toate instituțiile sunt supuse unor schimbări rapide. Bibliotecile nu sunt o excepție. Ca să nu fie expuse la riscul dispariției, trebuie să facă față tehnologiilor informaționale care se modernizează vertiginos.

Personalul de bibliotecă – avantajul competitiv al acesteia

Ludmila CORGHENCI

Cadrul legal, strategic și de reglementare în domeniul activității bibliotecilor, aprobat în ultimii ani, centrează atenția factorilor de decizie, de conducere, privind managementul și modalitățile de angajare a personalului bibliotecilor, categoriilor de personal, formarea profesională de bază și formarea profesională continuă, conferirea/confirmarea categoriilor de calificare și altele. Este o abordare corectă, deoarece doar personalul bibliotecii poate să producă și să reproducă alte resurse necesare (materiale, financiare, informaționale etc.). Ba mai mult chiar – biblioteca fiind definită „ca un serviciu public de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor (1, art. 1), trebuie să fie preocupată nu numai de calitatea și impactul serviciilor/produselor oferite, ci și de cea a personalului.

Cercetarea statistică anuală „Activitatea bibliotecilor nr. 6c” oferă suport substanțial analizei situației privind personalul bibliotecilor și implicarea acestuia în activități de formare continuă.

Astfel, la 1 ianuarie 2019 situația privind personalul (profesional și specializat calificat) din biblioteci poate fi prezentată după cum urmează:

Tip biblioteci	Anul	Nr. biblioteci	Total personal profesional și specializat calificat	Total personal profesional	Total personal profesional cu studii superioare	Total personal profesional cu studii profesional-tehnice și generale
Naționale	2018	2	248	91/37%	87/35%	4/2%
	2017	2	255	100 / 39%	94 / 37%	6 / 2%
Publice Teritoriale	2018	1 332	2 121	932/44%	437/21%	495/23%
	2017	1 336	2 131	970 / 46%	456 / 21%	514 / 24%
Din învățământ	2018	1 324	1 688	587/35%	418/25%	169/10%
	2017	1 331	1 739	605 / 35%	406 / 23%	199 / 11%
Specializate	2018	32	110	105/95%	99/90%	6/5%
	2017	35	97	75 / 77%	65 / 67%	10 / 10%
Total	2018	2 690	4 167	1 715 / 41%	1 041 / 25%	674 / 16%
	2017	2 704	4 222	1 750 / 41%	1 021 / 24%	729 / 17%

Notă: A se înțelege termenii utilizați conform prevederilor standardizate: „*Personal profesional de bibliotecă* – persoana angajată în bibliotecă, care a primit o formare profesională în domeniul biblioteconomiei și/sau științele informării și a cărei activitate necesită o formare profesională sau experiență în domeniu” (5, poziția 2.7.4); „*Personal specializat calificat* – personalul de bibliotecă, care a primit o formare de specialitate, alta decât biblioteconomia și/sau științele informării” (5, poziția 2.7.5).

În baza datelor din tabelul de mai sus, conchidem că în ultimii 2 ani în cadrul SNB sunt încadrate 41% de personal cu studii în biblioteconomie și științe ale informării. Mai mic este acest indicator pentru bibliotecile naționale și cele din învățământ.

În comparație cu anul 2017 a descrescut nesemnificativ (cu 1%) numărul personalului profesional cu studii superioare. La acest capitol cel mai bun indicator îl dețin bibliotecile naționale și specializate, situația fiind necesar de a fi remediată în bibliotecile publice teritoriale și cele din învățământ (cu accent pe cele din învățământul preuniversitar).

La fel constatăm o reducere nesemnificativă a personalului profesional cu studii profesional-tehnice și generale. Cel mai mare număr de personal cu astfel de studii funcționează în bibliotecile publice teritoriale.

Analiza rapoartelor analitice prezentate de către biblioteci (cu accent pe anul 2018) denotă dovezi privind situația critică la capitolul asigurarea bibliotecilor cu personal profesional și specializat calificat: exodul personalului, fluctuația, creșterea indicatorului vârstei medii a personalului, lipsa fluxului nou profesional etc. Cele expuse relevă importanța sprijinirii formării profesionale de bază prin învățământul biblioteconomic (superior și mediu profesional). Chiar dacă în ultimii ani sunt asigurate locuri cu acoperire bugetară la specialitatea de profil pentru studii la toate ciclurile de învățământ universitar (licență, masterat, doctorat), interesul pentru acestea este insuficient sau chiar lipsește total (6, p. 9). Ce ar putea face în acest sens bibliotecile? Este importantă promovarea, susținerea profesiei, încurajarea tinerilor pentru îmbrățișarea acesteia. Cum? Prin campanii de orientare profesională a absolvenților BAC, încurajarea tinerilor angajați pentru a studia și alte activități.

Pârghie de stimulare morală, dar și materială a bibliotecarilor este

atribuirea categoriilor de calificare pentru personalul de bibliotecă. Conform prevederilor „Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci” procesul ține de crearea cadrului motivațional pentru dezvoltarea profesională a personalului din biblioteci și realizarea maximă a potențialului intelectual, inovațional și creativ al acestora, creșterea calității serviciilor/produselor oferite comunității, stimularea carierei profesionale, augmentarea imaginii bibliotecarului și a bibliotecii (2). Astfel, în anul 2018 categorii de calificare profesională dețineau 44% din numărul personalului profesional și specializat calificat. O analiză mai detaliată ne oferă următorul tablou: 4% (157 persoane) sunt deținători de categorie superioară, 17% (697 persoane) – de categoria întâia, 23% (961 persoane) – de categoria a doua.

Tabelul de mai jos prezintă o analiză comparată a acestor indicatori pentru anii 2017-2018:

Tip bibliotecă	Anul	Total personal profesional și specializat calificat	Inclusiv personal deținători de categorii de calificare	Inclusiv personal, deținători de categoria de calificare superioară	Inclusiv personal, deținători de categoria de calificare întâia	Inclusiv personal, deținători de categoria de calificare a doua
Naționale	2018	248	108 / 43%	29 / 12%	52 / 21%	27 / 10%
	2017	255	125 / 49%	31 / 12%	57 / 22%	37 / 15%
Publice Teritoriale	2018	2 121	1 035 / 49%	68 / 3%	350 / 17%	617 / 29%
	2017	2 131	1026 / 48%	69 / 3%	356 / 17%	601 / 28%
Din învățământ	2018	1 688	631 / 37%	55 / 3%	274 / 15%	302 / 19%
	2017	1 739	681 / 39%	289 / 17%	312 / 18%	80 / 4%
Specializate	2018	110	41 / 37%	5 / 5%	21 / 19%	15 / 13%
	2017	97	43 / 44%	4 / 4%	19 / 20%	20 / 20%
Total	2018	4 167	1815 / 44%	157 / 4%	697 / 17%	961 / 23 %
	2017	4 222	1875 / 44%	393 / 9%	744 / 18%	738 / 17%

Deci, conchidem privind reducerea personalului – deținători de categorii de calificare în bibliotecile naționale cu 6% în general, acestea fiind referitoare la deținătorii categoriilor de calificare întâi și a doua. Bibliotecile publice teritoriale au menținut acești indicatori la nivelul anului 2017. Pentru bibliotecile din învățământ consemnăm o reducere de 2% a personalului deținător de categorii de calificare pentru anul 2018. În același timp se observă o reducere substanțială a personalului deținător de categorie de calificare superioară (cu 14%) și a deținătorilor categoriei de calificare întâi (cu 3%). Reducerea personalului - deținător

de categorii de calificare în bibliotecile specializate (cu 7%) se referă mai ales la deținătorii categoriei de calificare a doua.

Bibliotecile au conștientizat că numai în contextul punerii în valoare a potențialului creativ al personalului, atingerii unei calificări complexe și deținerii competențelor se pot integra efectiv în dezvoltarea comunității. Se afirmă, în general, că necesarul de formare e determinat din amploarea schimbărilor, cele din urmă fiind provocate de evoluția domeniului, instituțiilor, persoanelor. Pe parcursul anului 2018 personalul din cadrul SNB a deprins competențe ce țin de:

- dezvoltarea profesională (de ex.: vorbitorium, statistici de bibliotecă, școala tinerilor bibliotecari, managementul proiectelor, voluntariatul, educația mediatică, inovația în biblioteci, advocacy, formare de formatori, managementul de bibliotecă și cultura managerială);
- dezvoltarea serviciilor (de ex.: competențe pentru utilizatori: de dezvoltare personală, educație contabilă, educație mediatică, e-guvernare);
- competențe digitale (managementul tabletei, portofoliu digital, chestionare și sondaje în format digital, ora poveștilor în format modern etc.);
- competențe de cultura informației (de ex.: elaborarea, prezentarea și citarea referințelor bibliografice)².

În tabelele de mai jos sunt prezentați unii indicatori de performanță privind numărul de ore de formare profesională per personal.

² Concluzii efectuate în baza analizei informației din rapoartele analitice, chestionarului național de colectare a solicitărilor de formare profesională, ofertei educaționale integrate.

Număr de ore de formare per personal de bibliotecă, realizate de/in biblioteci (situație la 1 ianuarie 2019)

<i>Tip biblioteci</i>	<i>Nr. ore total</i>	<i>Nr. personal total (2018)</i>	<i>Nr. ore per capita 2018</i>	<i>Nr. ore per capita 2017</i>
Naționale	6 773	248	27	2
Publice teritoriale	18 469	2 121	9	14
Din învățământ	3 471	1 688	2	1
Specializate	99	110	1	1
Total	28 812	4 167	7	7

Număr de ore de formare per personal prin participare la activități (în afara bibliotecii) (situație la 1 ianuarie 2019)

<i>Tip biblioteci</i>	<i>Nr. ore total</i>	<i>Nr. personal total</i>	<i>Nr. ore per capita 2018</i>	<i>Nr. ore per capita 2017</i>
Naționale	2245	248	1	7
Publice teritoriale	119503	2121	56	77
Din învățământ	36881	1688	22	19
Specializate	469	110	4	4
Total	159098	4167	38	46

În anul 2018 formarea profesională continuă a fost abordată drept prioritate profesională instituțională și individuală. În acest sens activitatea bibliotecilor a fost fundamentată pe prevederi legale, strategice și reglementare (privind formarea profesională continuă a personalului). Centrele biblioteconomice s-au manifestat drept furnizori activi de programe educaționale. Menționăm că formarea continuă trebuie înscrisă în proiecte manageriale – aceasta ar augmenta monitorizarea, impactul procesului – care ar trebui să finalizeze cu rezultate concrete de îmbunătățire a activității bibliotecii.

Suștinerea, promovarea, investirea în dezvoltarea personalului a

fost un trend al activității bibliotecilor în anul 2018. O echipă pregătită obține randamente impunătoare, mai ales când este vorba despre o îmbinare reușită a dezvoltării profesionale și personale. Dezvoltarea competențelor este o obligațiune pentru fiecare angajat, dar este foarte importantă și responsabilitatea managerială: aprecierea în bibliotecă a participării la activități educaționale, asigurarea acestora, stimularea personalului.

Referințe bibliografice:

1. Lege cu privire la biblioteci: [nr. 160 din 20.07.2017]. [Accesat 8 august 2019]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=371219>
2. Regulament privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci: aprob. prin ordinul nr. 17 din 5 febr. 2015 al Ministerului Culturii. [Accesat la 12 august 2019] Disponibil: <http://cbn.mc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Regulamentul%20conferire%20a%20categoriilor%20de%20calificare.pdf>
3. SM ISO 11620:2016. Informare și documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci. Chișinău: Institutul de Standardizare din Moldova, 2017. 79 p.
4. SM ISO 16439:2018 Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor. Chișinău: Institutul de Standardizare din Moldova, 2018. 70 p.
5. SM ISO 2789:2015. Informare și Documentare. Statistici internaționale de bibliotecă. Chișinău: Institutul de Standardizare din Moldova, 2017. 58 p.
6. Strategia de consolidare și modernizare a rețelei bibliotecilor publice teritoriale. Discutată și aprobată în cadrul ședinței din 23 mai 2017 a Consiliului Biblioteconomic Național. [Accesat la 12 august 2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/aces-Dedicat/Strategie-bpt-2017-2020.pdf>

**INDICATORI STATISTICI ȘI DE PERFORMANȚĂ
(RELAȚIONALI) AI SISTEMULUI NAȚIONAL DE
BIBLIOTECI ÎN ANII 2017-2018**

TABELUL nr.1 SISTEMUL NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

Biblioteci	Numar de biblioteci	Colecții (unități materiale)	Numar de utilizatori activi	Imprumut	Numar de intrări	Personal profesional de bibliotecă	Numar de documente per utilizator	Imprumut per utilizator
I. Biblioteci naționale	2	2832917	18725	633437	187572	248	151	34
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1	2587594	6033	224221	72380	195	429	37
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	1	245323	12692	409216	115192	53	19	32
II. Biblioteci publice teritoriale	1332	13182500	776830	11472061	7294553	2121	17	15
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	153	4657988	319708	4784167	2737563	916	15	15
Biblioteci publice comunale, sătești	1179	8524512	457122	6687894	4556990	1205	19	15
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	1324	27946202	473463	11394633	6290506	1688	59	24
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	25	7375223	70743	2471137	1291677	335	104	35
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colecții și Centre de excelență)	40	1878970	32495	1232153	616871	70	58	38
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	42	634077	13852	122935	88275	41	46	9
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	1217	18057932	356373	7568408	4293683	1242	51	21
IV. Biblioteci specializate	32	42810706	17324	680031	66222	110	2471	39
Biblioteci tehnice din unitățile economice	11	13816066	5257	551166	21950	34	2628	105
Biblioteci medicale	11	134573	7810	35731	17275	11	17	5
Biblioteci agricole	7	198765	326	9060	4032	7	610	28
Biblioteca Științifică Centrală "A. Lupan" (Institut) a Academiei de Științe a RM	1	1369524	1471	59113	17082	52	931	40
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	1	27211007	1200	2220	1300	2	22676	2
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	1	80771	1260	22741	4583	4	64	18
TOTAL 2018	2690	86772325	1286342	24180162	13838853	4167	67	19
TOTAL 2017	2704	87711317	1323544	25455976	15357634	4222	66	19
Variație (+,-)	14-	938992 -	37202 -	1275814 -	1518781 -	56 -	1 +	0

TABELUL nr.2 COLECȚII ȘI TIPURI DE DOCUMENTE

Bibliotecă	Cărți, total	publicații seriale (reviste, anuar, ziare)	Documente de muzică tipărită	Manuscrise	Documente audiovizuale	Documente electronice (CD, DVD)	Documente grafice	Brevete	Alte documente
I. Biblioteci naționale	1946940	502064	63481	5551	29745	7160	140554	0	137422
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1738253	474869	63481	5551	26102	5511	139808	0	134019
.Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	208687	27195	0	0	3643	1649	746	0	3403
II. Biblioteci publice teritoriale	12701112	389470	39207	20	28806	18247	1967	12	3659
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	4326738	242495	38279	9	28149	17402	1531	12	3373
Biblioteci publice comunale, sătești	8374374	146975	928	11	657	845	436	0	286
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	31803136	2424123	450063	108817	20598	17582	34608	426	187143
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	5751530	1156435	143451	108780	12815	15468	6443	32	180269
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	7506159	1199387	265033	35	3485	731	126	0	4308
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	622157	8942	46	0	59	220	279	0	2374
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	17923290	59359	41533	2	4239	1163	27760	394	192
IV. Biblioteci specializate	1325481	872721	0	8661	55108	27122955	0	12479686	946094
Biblioteci tehnice din unitățile economice	333993	132462	0	5370	0	343	0	12468904	874994
Biblioteci medicale	115544	17694	0	0	74	510	0	0	751
Biblioteci agricole	140679	57647	0	188	0	7	0	26	218
Biblioteca Științifică Centrală “A. Lupan” (Institut a Academiei de Științe a RM	653062	664918	0	3103	0	595	0	0	47846
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGERP) Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	56466	0	0	0	0	27121500	0	10756	22285
TOTAL 2018	25737	0	0	0	55034	0	0	0	0
TOTAL 2017	47776669	4188378	552751	123049	134257	27165944	177129	12480124	1274318
TOTAL 2016	43169389	3086844	324699	116200	135061	27096774	177204	12479004	1210284
Variație (+,-)	46072890+	1101534+	228052+	6849+	804-	69170+	75-	1120+	64034+

TABELUL nr.3 DEZVOLTAREA COLECȚIILOR DE BIBLIOTECĂ

Biblioteci	Total	din care în limba de stat		Achiziții (unități materiale)	Eliminări (unități materiale)	Indicii medii de dotare unități materiale per utilizator	
		unități materiale	%			2017	2018
Biblioteci naționale	2832917	514713	18,2	19997	24566	165,9	151,3
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	2587594	371456	14,4	15206	20592	471,4	428,9
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	245323	143257	58,4	4791	3974	21,1	19,3
Biblioteci publice teritoriale	13182500	5199293	39,4	196048	332223	16,8	17,0
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	4657988	2167168	46,5	76687	91942	14,2	14,6
Biblioteci publice comunale, sătești	8524512	5278616	61,9	119361	240281	18,6	18,6
Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	27946202	15708680	56,2	616803	1285897	58,0	59,0
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	7375223	2256550	30,6	43494	118023	81,4	104,3
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	1878970	969082	51,6	12461	46261	64,7	57,8
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	634077	312290	49,3	5993	39534	43,1	45,8
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	18057932	12170758	67,4	554855	1082079	52,0	50,7
Biblioteci specializate	42810706	728339	1,7	82311	4603	2428,1	2471,2
Biblioteci tehnice din unitățile economice	13816066	96720	0,7	3984	1400	2217,1	2628,1
Biblioteci medicale	134573	48793	36,3	1475	578	19,4	17,2
Biblioteci agricole	198765	13689	6,9	899	722	556,3	609,7
Biblioteca Științifică Centrală "A. Lupan" (Institut) a Academiei de Științe a RM	1369524	215394	15,7	5866	2544	868,0	931,0
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	27211007	353743	1,3	69436	0	29185,5	22675,8
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	80771	0	0,0	651	81	64,6	64,1
TOTAL 2018	86772325	22151025	25,5	915159	1647289	67,5	67,5
TOTAL 2017	87711317	24153933	27,5	1397627	2184162	66,3	66,3
Variație (+,-)	938992 -	2002908 -	2,0 -	482468 -	536873 -	1,2 +	1,2 +

TABELUL nr. 4 UTILIZAREA COLECȚIILOR DE BIBLIOTECĂ

Biblioteci	Numărul de înțriri		Împrumuturi			Indicele mediu de circulație a colecției	Indicele mediu de lectură	Nr. de documente electronice furnizate print- un mediu on-line (de ex., e-mail)
	total	din care copii până la 16 ani	Total	inclusiv în limba de stat	inclusiv în limba de stat %			
I. Biblioteci naționale	187572	98840	633437	393833	62,2	0,2	33,8	139
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	72380	0	224221	134423	60,0	0,1	37,2	139
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	115192	98840	409216	259410	63,4	1,7	32,2	0
II. Biblioteci publice teritoriale	729453	4220261	11472061	7951364	69,3	0,9	14,8	28492
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	2737563	1304929	4784167	2811487	58,8	1,0	15,0	21206
Biblioteci publice comunale, sătești	4556990	2915332	6687894	5139877	76,9	0,8	14,6	7286
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	6290506	3669192	11394633	8628185	75,7	0,4	24,1	60029
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	1291677	0	2471137	1812330	73,3	0,3	34,9	55601
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	616871	6796	1232153	896515	72,8	0,7	37,9	4200
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	88275	3209	122935	107566	87,5	0,2	8,9	205
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	4293683	3659187	7568408	5811774	76,8	0,4	21,2	23
IV. Biblioteci specializate	66222	0	680031	48995	7,2	0,0	39,3	1921
Biblioteci tehnice din unitățile economice	21950	0	551166	0	0,0	0,0	104,8	969
Biblioteci medicale	17275	0	35731	21286	59,6	0,3	4,6	952
Biblioteci agricole	4032	0	9060	4600	50,8	0,0	27,8	0
Biblioteca Științifică Centrală “A. Lupan” (Institutul a Academiei de Științe a RM)	17082	0	59113	21129	35,7	0,0	40,2	0
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	1300	0	2220	1980	89,2	0,0	1,9	0
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	4583	0	22741	0	0,0	0,3	18,0	0
TOTAL 2018	13838853	7988293	24180162	17022377	70,4	0,3	18,8	90581
TOTAL 2017	15357634	8051763	25455976	18304223	71,9	0,3	19,2	34110
Variație (+,-)	1518781 -	634470 -	1275814 -	1281846 -	1,5 -	0	0,4 -	56471 +

TABELUL nr. 5 SERVICII DE BIBLIOTECĂ ȘI UTILIZAREA LOR

Biblioteci	Numărul de utilizatori activi		Repartizarea utilizatorilor după sexe				Numărul de vizite virtuale			
	total	din care copii până la 16 ani	femei	bărbați	vizitatori pe website-ul bibliotecii	vizite virtuale pe website-ul bibliotecii	vizitatori pe blogul/blogurile bibliotecii	vizite virtuale pe blogul/blogurile bibliotecii		
I. Biblioteci naționale	18725	10685	10996	7729	31597	58975	53559	89434		
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	6033	446	3634	2399	23005	44930	53559	89434		
.Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	12692	10239	7362	5330	8592	14045	0	0		
II. Biblioteci publice teritoriale	776830	340134	462486	314344	168065	201791	784981	873352		
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	319708	119925	194237	125471	168065	201791	778891	840057		
Biblioteci publice comunale, sătești	457122	220209	268249	188873	0	0	6090	33295		
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	473463	287745	254466	218997	100693	747081	13148	379794		
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	70743	0	39579	31164	100623	747011	12980	379626		
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	32495	2702	16992	15503	0	0	0	0		
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	13852	1055	4691	9161	0	0	0	0		
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	356373	283988	193204	163169	70	70	168	168		
IV. Biblioteci specializate	17324	0	1555	1176	13531	10268	0	0		
Biblioteci tehnice din unitățile economice	5257	0	0	0	8504	3668	0	0		
Biblioteci medicale	7810	0	0	0	0	0	0	0		
Biblioteci agricole	326	0	0	0	0	0	0	0		
Biblioteca Științifică Centrală "A. Lupan" (Institut) a Academiei de Științe a RM	1471	0	755	716	5027	6600	0	0		
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	1200	0	0	0	0	0	0	0		
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	1260	0	800	460	0	0	0	0		
TOTAL 2018	1286342	638564	729503	542246	313886	1018115	851688	1342580		
TOTAL 2017	1323544	648443	694448	506077	357206	1881570	683388	1263179		
	37202 -	9879 -	35055 +	36169 +	43320 -	863455 -	168300 +	79401 +		

TABELUL nr. 6 UTILIZAREA BIBLIOTECII. FACILITĂȚI

	Biblioteci	Nr. de bibliotecii, care dețin computere	Nr. de bibliotecii, care sunt conectate la Internet	Nr. total de calculatoare	din care conectate la Internet	Nr. de imprimante disponibile pentru acces public	Nr. de sceneri disponibile pentru acces public	Nr. de fotocopiatoare disponibile pentru acces public	Nr. de imprimante multifuncționale (printer/ scanner/ copiator) disponibile pentru acces public	Nr. dispozitive de citire a cărților electronice (eBook reader) disponibile pentru acces public	Nr. de tablete PC
I.	Biblioteci naționale	2	2	257	255	2	0	0	7	2	14
	Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1	1	197	195	0	0	0	5	0	2
	Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	1	1	60	60	2	0	0	2	2	12
II.	Biblioteci publice teritoriale	1097	1080	4822	4617	141	22	24	1113	18	876
	Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	133	131	1283	1181	37	14	13	148	13	484
	Biblioteci publice comunale, sătești	964	949	3539	3436	104	8	11	965	5	392
III.	Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	650	460	1822	1540	161	50	53	99	0	13
	Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	25	25	787	761	27	17	11	16	0	6
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	33	28	169	133	7	1	4	7	0	0
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	29	23	126	106	4	0	0	7	0	0
	Biblioteci din instituțiile de învățământ general	563	384	740	540	123	32	38	69	0	7
IV.	Biblioteci specializate	25	24	160	158	13	7	6	7	1	1
	Biblioteci tehnice din unitățile economice	9	2	32	32	2	2	1	4	0	1
	Biblioteci medicale	7	7	15	13	3	1	1	2	1	0
	Biblioteci agricole	1	1	1	1	0	0	2	0	0	0
	Biblioteca Științifică Centrală “A. Lupan” (Institut) a Academiei de Științe a RM	6	5	84	84	2	1	4	0	1	
	Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	1	1	6	6	1	0	0	1	0	0
	Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	1	1	22	22	1	1	1	0	0	0
	TOTAL 2018	1774	1566	7061	6570	317	79	83	1226	21	904
	TOTAL 2017	1706	1539	6784	6295	329	75	84	1205	31	530
	Variație (+,-)	68 +	27 +	277 +	275 +	12 -	4 +	1 -	21 +	10 -	374 +

TABELUL nr. 7 UTILIZAREA BIBLIOTECII. SERVICII

Biblioteci	Existența catalogului electronic cu acces on-line		Existența catalogului electronic cu acces local		Existența website-ului bibliotecii		Numărul de boguri ale bibliotecii		Numărul de activități (culturale, științifice ș.a.)		Numărul de servicii moderne prestate pe parcursul anului de referință		Numărul de participanți la servicii moderne de bibliotecă		Instruirea utilizatorului		
	Existența catalogului electronic cu acces on-line	Existența catalogului electronic cu acces local	Existența website-ului bibliotecii	Numărul de boguri ale bibliotecii	total	din care expoziții	Numărul de servicii moderne prestate pe parcursul anului de referință	Numărul de participanți la servicii moderne de bibliotecă	total	Numărul de activități (culturale, științifice ș.a.)	Numărul de servicii moderne prestate pe parcursul anului de referință	Numărul de participanți la servicii moderne de bibliotecă	Număr total de ore de instruire	total de participanți la ore de instruire			
I.																	
Biblioteci naționale	2	2	2	16	1333	301	35	18825	1482	23583							
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1	1	1	15	225	168	9	14300	1133	8500							
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	1	1	1	1	1108	133	26	4525	349	15083							
Biblioteci publice teritoriale	1	6	7	89	63864	26885	4642	201536	79028	143358							
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	1	5	7	65	20885	8205	853	102044	27040	64734							
Biblioteci publice comunale, sătești	0	1	0	24	42979	18680	3789	99492	51988	78624							
Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	14	20	19	10	28689	19298	399	36669	9539	113442							
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	12	13	16	9	2788	2356	133	30682	1649	16590							
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic, postsecundar și postsecundar nonterfiar (Colegii și Centre de excelență)																	
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	0	4	2	0	1568	1192	4	1068	563	4336							
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	2	3	0	0	758	425	11	1599	164	1652							
Biblioteci specializate	0	0	1	1	23575	15325	251	3320	7163	90864							
Biblioteci tehnice din unitățile economice	1	3	1	0	115	121	2	55	175	66							
Biblioteci medicale	0	2	0	0	226	197	0	0	110	30							
Biblioteci agricole	0	0	0	0	40	32	0	0	0	0							
Biblioteca Științifică Centrală “A. Lupan” (Institut) a Academiei de Științe a RM	1	1	1	0	4	137	0	0	27	261							
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPI)	0	0	0	0	50	44	0										
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	0	0	0	0	119	28	0	0	280	29							
TOTAL 2018	19	34	30	115	94440	47043	5078	257085	90641	280769							
TOTAL 2017	19	26	28	122	90755	44514	4891	191059	81422.5	245721							
Variație (+,-)	0	8+	2+	7-	3685+	2529+	187+	66026+	9218+	35048+							

TABELUL nr. 8 PERSONALUL DE BIBLIOTECĂ

Biblioteci	Personal profesional de bibliotecă și personal specializat calificat						Volumul muncii pentru un bibliotecar (echivalent norme întregi)			
	total	în echivalent norme întregi	Informaticieni (ingineri, programatori, administratori de	cu studii superioare		cu studii profesionale tehnice și generale		utilizatori (persoane)	împrumut (mii u.m.)	întâri (mii u.m.)
				total	inclusiv profesional	total	inclusiv profesional			
I. Biblioteci naționale	248	233,00	9	214	87	34	4	80	2,7	0,8
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	195	184,00	5	170	70	25	2	33	1,2	0,4
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	53	49,00	4	44	17	9	2	259	8,4	2,4
II. Biblioteci publice teritoriale	2121	1966,25	28	1057	437	1064	495	395	5,8	3,7
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	916	909,00	21	667	269	249	117	352	5,3	3,0
Biblioteci publice comunale, sătești	1205	1057,25	7	390	168	815	378	432	6,3	4,3
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	1688	1247,50	12	1136	417,5	555	169	380	9,1	5,0
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegi și Centre de excelență)	335	335,00	11	318	187	17	5	211	7,4	3,9
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	41	36,00	0	24	5	17	6	385	3,4	2,5
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	1242	808,00	1	738	192	505	147	441	9,4	5,3
IV. Biblioteci specializate	110	99,50	9	108	99	7	6	174	6,8	0,7
Biblioteci tehnice din unitățile economice	34	35,00	0	39	35	0	0	150	15,7	0,6
Biblioteci medicale	11	9,00	0	9	7	2	1	868	4,0	1,9
Biblioteci agricole	7	5,00	0	6	4	1	1	65	1,8	0,8
Biblioteca Științifică Centrală "A. Lupan" (Institut) a Academiei de Științe a RM	52	44,50	8	50	50	2	2	33	1,3	0,4
Biblioteca și Colecția de Arhivă (AGEPH)	2	2,00	0	2	1	0	0	600	1,1	0,7
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	4	4,00	1	2	2	2	2	315	5,7	1,2
TOTAL 2018	4167	3546,25	58	2515	1041	1660	674	363	6,8	3,9
TOTAL 2017	4222	3574,00	68	2531	1021	1752	729	370	7,1	4,3
	55.-	27,75.-	10.-	16.-	20.+	62.+	55.-	7.-	0,3.-	0,4.-

TABELUL nr. 9 INSTRUIREA PERSONALULUI DE BIBLIOTECĂ

Biblioteci	Participarea personalului de specialitate din bibliotecă la activități de educație formală (cursuri de inițiere sau tematice, programe de recalificare)			Participarea personalului de specialitate din bibliotecă la activități de educație non-formală, organizate de bibliotecă			Participarea personalului de specialitate din bibliotecă la activități de educație non-formală, organizate de alte biblioteci, centre de formare, instituții			Personal care deține categorii de calificare			
	număr de ore academice de instruire	număr de participanți (personal al bibliotecii)	număr total de ore academice de instruire	număr total de ore academice de instruire	angajați ai bibliotecii	număr total de ore academice de instruire	număr de participanți (personal al bibliotecii)	număr de participanți (personal al bibliotecii)	total	din categoria superioară	din care: I	din care: II	27
I. Biblioteci naționale	792	11	6773	375	1453	48	108	29	52	27	23		
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	567	8	6464	299	1064	27	80	21	36	23			
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	225	3	309	76	389	21	28	8	16	4			
II. Biblioteci publice teritoriale	8496	131	18019	2958	111007	1699	1035	68	350	617			
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	3730	55	15834	2904	25252	579	527	66	217	244			
Biblioteci publice comunale, sătești	4766	76	2185	54	85755	1120	508	2	133	373			
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	10642	153	2344	666	26239	983	631	55	274	302			
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	5433	84	2064	624	7424	260	226	48	127	51			
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic, postsecundar și postsecundar nonterțiar (Colegii și Centre de excelență)	253	4	17	5	477	24	25	2	12	11			
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	183	6	0	0	234	17	4	1	2	1			
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	4773	59	263	37	18104	682	376	4	133	239			
IV. Biblioteci specializate	270	4	16	2	369	69	41	5	21	15			
Biblioteci tehnice din unitățile economice	120	2	0	0	98	13	18	1	9	8			
Biblioteci medicale	0	0	0	0	56	7	4	2	2	0			
Biblioteci agricole	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1			
Biblioteca Științifică Centrală "A. Lupan" (Institut) a Academiei de Științe a RM	150	2	0	0	199	47	17	1	10	6			
Biblioteca și Colectia de Arhivă (AGEPI)	0	0	16	2	16	2	0	0	0	0			
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0			
TOTAL 2018	20200	299	27152	4001	139068	2799	1815	157	697	961			
TOTAL 2017	23701	253	30762	1589	171652	2952	1875	393	744	738			
Variație (+,-)	3501 -	46 +	3610 -	2412 +	32584 -	153 -	60 -	236 -	74 -	223 +			

Bun de tipar: 22.10.2019

Apărut: 2019

Coli de tipar: 3,68

Tiraj: 50 ex.

Tiparul sub comanda nr. 23
executat la Centrul editorial-poligrafic, BNRM,
str. 31 August 1989 nr. 78 A,
Chişinău